

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva b, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Jorga se poslavlja

Bukarešt, novembra.

Ze delj časa se neprestano širi glas, da bo profesor Jorga s svojo vlado odstopil. Ze za časa svojega bivanja v Parizu, kamor je šel profesor Jorga ne samo po častno diplomu na Sorbono, temveč tudi iskal finančne pomoči, je ministrski predsednik s svojo izjavo, da bi rad prepustil državno krmilo tistim, ki menijo, da imajo v žepu zdravilni recept za današnjo romunsko krizo, potrdil domnevo o svojem bližnjem odstopu.

Profesor Jorga je nastopil sedanje mesto sred aprila tega leta, potem ko je bila Mironescujeva vlada prisiljena k odstopu. Prav profesor Jorga je tedaj nastopil kot edini državnik, ki ima v rokah zdravilni recept za sanacijo današnje politične in finančne krize v Romuniji, in iz vsega njegovega ponašanja od nastopa vlade do danes je odsevala ta njegova zavest, ki ga je gnala čedalje bolj v diktaturo. S tem pa se nikakor niso skladali nameni kralja Karla, ki je pooblastil profesorja Jorgo, da sestavi izvenparlamentarno vlado zato, da da stran- kama nekaj odmoru, da se reorganizirajo in spora- zumejo glede skupnega načrta za rešitev najtežjih problemov današnje Romunije, to je predvsem za sanacijo financ in gospodarske krize. Pri parlamen- tarnih volitvah 1. junija je Jorga prodiral s pomočjo liberalcev, ki so šli na volišče pod vodstvom Duce skupno z njegovimi pristaji. Toda takoj po volitvah je Duca izjavil, da hoče ohraniti napram vladi po- polnoma preste roke in da ostane v »konstruktivni opoziciji«. Jorga se je čedalje bolj odločeval parlamentu in strankam ter se skušal s pomočjo diktature osamosvojiti, tako da bi ne bil vezan niti na pomoč liberalcev. Stremel je za popolno likvi- dacijo stranke.

Ze general Avarescu, vodja ljudske stranke, je nedavno na obnem zboru svaril vlado pred dikta- torskimi skominami in pripomnil, da profesor Jorga zlorablja kraljevo zaupanje, ki nikakor ne želi, da bi se politične stranke uničile. Avarescu se je poleg tega zavzel za svobodno volivno pravico. Na drugi strani je tudi Maniujeva kmetijska stranka vo- dila ves čas skrajno opozicijo proti profesorju Jor- gi in le liberalci, ki se danes povečini zbirajo okoli Duce, so vlado tolerirali. Vse kaže, da bo vprav Duca, ki ima namen preiti v odprto opozicijo, iz- zval vladno krizo.

Profesor Jorga je takoj ob nastopu pokazal v družbi svojih ministrov, posebno odločnega in velikopoteznega Argetoianu, mnogo dobre volje, da bi s sistematičnim delom rešil državo pred fi- nančno katastrofo. Sam je večkrat dejal, da mu ni na tem, ako pri tem trpi njegova popularnost. Pro- fesor Jorga in Argetoianu sta vendar pri zdrav- ljenju finančno bolne Romunije preveč rabila ki- rurgični nož, ki sta ga sukala nekam po profesors- ki in državno-politično. Državni obračun za leto 1930 je pustil nad 3 milijarde lejev primanjkljaja in izdatke v tekočem proračunu je bilo treba zni- žati za 4 milijarde. Vlada je sklenila znižati bo- doči proračun od 36 milijard na 25 milijard. Tako odločno varčevanje je seveda zahtevalo velike žrtve od romunskega naroda, in sicer v prvi vrsti od državnega uradništva. Med državnimi uradniki se je začelo nevarno gibanje proti znižanju plač, ki je bilo v primeri z znižanjem življenjskih stroškov daleč preveliko. Sam kralj je na zadnji ministrski seji v Sinaji priporočil ministrskemu predsedniku, naj gleda, da čim manj zadene državne uradnike. Umevno je, da je vlada s takšno politiko zadela na odpor ne samo pri prizadetem državnem urad- ništvu, temveč tudi pri ostalem prebivalstvu, ki so ga tako radikalni ukrepi vlade zadeli indirektno. Žrtve, ki jih je vlada naložila prebivalstvu radi varčevanja, bi se mu zdele veliko bolj znosljive, ako bi jih ne bil Jorga kraikomalo oktroiral, tem- več uzakonil sporazumno s političnimi strankami, predstavnicami romunskega ljudstva. Silne težave povzroča Jorgovi vladi gospodarska kriza, posebno kriza romunskega bankarstva. Znan je polom ve- like banke Marmaros-Blank, ki je imela okoli dve milijardi vlog, in druge banke Berkowitz & Co. Za- nimiva so pata, ki jih je ubral finančni minister Argetoianu za ozdravljenje bančne in splošne go- spodarske krize. Finančni minister je naziranja, da je kapitalizem popolnoma odpovedal; pa tudi komunizem ni prinesel rezultatov, ki so jih pri- čakovali njegovi propovedniki. Zato se je Arge- toianu odločil za gospodarski etatizem in je že osnoval sindikat velikih bank, ki je več ali manj pod državnim nadzorstvom. Država je posegla tu- di v zasebno industrijo, da jo reši iz sedanje krize. Da bi država ne prišla radi te soudeležbe pri za- sebnih podjetjih v nevarnost, je Argetoianu osno- val v državnem knjigovodstvu poseben oddelek za financiacijo zasebnih podjetij in ta postavka je povsem izločena iz rednega državnega proračuna.

Kriza romunskega gospodarstva je kriza ro- munskega kmeta; saj je Romunija povečini agrar- na dežela. Romunski kmet je strahovito zadolžen, in sicer je povprečno na hektar rodovitne zemlje vknjižena hipoteka 4000 lejev; zato morajo kmetje plačevati obresti, ki gredo od 25 do 30 odstotkov in znašajo torej okoli 1200 lejev na hektar zemlje letno. To je najtežji problem, ki še čaka Jorgovo vlado in druge, ki ji bodo sledile. Ze Maniu je imel v načrtu ustanovitev velike agrarne banke in je v ta namen lansko leto izposloval v inozem- stvu posojilo 43 milijonov dolarjev. Ta banka se je sedaj tudi osnovala, toda denarja ni zanj o od ni- koder. Jorgova vlada je skušala razbremeniti kme- ta v davčnem pogledu in pritiskati nekoliko bolj na trgovstvo. Toda tudi pri meščanskih slojih je naletela na odpor, ker so nekateri davki danes dvajsetkrat višji kakor pred vojno.

Profesor Jorga izjavlja, da je vlada dokončala svojo nalogo, ki je obstojala predvsem v konverziji kmečkih dolgov in v sanaciji državnih financ in da

ZN prepušča inicijativo Ameriki

Pariz, 19. novembra. AA. Na današnji tajni seji DN je bilo sklenjeno, da se predsednik Briand danes sestane z Jožizavo, Szejem in Dawesom. Pri- hodnja tajna seja se bo vršila jutri ob 11 dopoldne, javna seja pa po možnosti jutri popoldne.

Razpoloženje je še vedno slabo. Japonski de- legat, ki je bil včeraj naprošen, naj predloži pi- smeno poročilo, tega še ni storil.

Sze se je dopoldne sestel z Dawesom, kate- remu je predložil najnovejša poročila, ki jih je dobil o dogodkih v Mandžuriji.

Poučeni krogi trdijo, da zastopnik kitajske vlade še ne bo formalno apeliral na Ameriko. Če bi pa Sze to storil, bo ta njegov korak v skladu s stališčem, ki ga bo zavzelo DN. Zenevska ustanova polaga veliko važnost na stališče, ki ga bodo za- vzelo Združene države v kitajsko-japonskem sporu.

Po mnenju drugih krogov pa bi najnovejši do- godki opravičevali kitajsko vlado, da apelira na Združene države in da se pri tem sklicuje na po- godbo devetih velesil in na Kellogov pakt.

Zanimivo je, da je kitajski delegat Sze na snočni seji Sveta DN omenil, da bi se njegova vlada ugnila obrniti na DN in da se bo pri tem sklicevala na člen 15 pakta DN. Svoj apel bi ki- tajska vlada podkrepila z včerajšnjimi dogodki.

V Dawesovi okolici ugotavljajo, da gre ameri- ska diplomacija v Tihem oceanu in v Daljnem vzhodu že 30 let svojo ravno pot in da od te poti ne bo odstopila. Ta načela so ravnovesje sil in na- čelo odprtih vrat. Pogodba devetih velesil spada med najtrdnjše osnove ameriške politike. Te po- litike ne bo smel nihče kršiti. Združ- ne države se od vsega začetka tega spora niso hotele mešati v akcijo japonske vlade Minseita. Vprašanje pa je, ali je prodiranje japonske vojske v skladu z dose- danjim ameriškim stališčem.

Brzjavke ameriških korespondentov iz Pariza, ki so jih poslale v Združene države, naglašajo dej- stvo, da je Macudeira dal Dawesu zagotovilo, da bo japonsko prodiranje v Mandžuriji prekinjeno. Zato pa je ameriški delegat spričo novih dejstev na tem, da se vpraša, ali je med stališčem japo- nskih diplomatov v Parizu in japonsko vlado v To- kiju soglasje.

Ameriški informatorji opozarjajo na to, da opazujejo velike mirovne ustanove v stalnem sti-

ku z Belo hišo v Združenih državah razvoj japo- nsko-kitajskega spora in da zahtevajo, naj bi Stim- son z vso energijo podprl DN.

Najvažnejši dogodek današnjega dne bo sesta- nek med Briandom in Jožizavo. Vsi prizadeti krogi upajo, da bo ta razgovor odstranil mučen vtis, ki ga je napravila včerajšnja izjava japonskega de- legata.

Pariz, 19. nov. AA. Opozicija proti odlašanju rešitve mandžurskega vprašanja narašča v krogih Sveta Društva narodov vse bolj. Poučeni krogi trde, da je angleški zunanji minister sir John Simon na včerajšnji seji Sveta Društva narodov poudaril, da izgublja Svet preveč časa z besedičenjem in da bi bilo bolje, če bi odkrito priznal, da Društvo narodov ne more rešiti težkega mandžurskega vprašanja. Nekatera poročila pravijo, da je več članov Sveta zahtevalo, naj se uveljavi 15. člen statuta Društva narodov, po katerem se od sej Sveta lahko izklu- čita sporni stranki. Tako ne bi bila ogrožena so- glasnost sklepov Sveta. Vendar poudarjajo, da ima pravico zahtevati uveljavljanje tega člena edinole Kitajska.

Danes je imel Svet Društva narodov dve seji. Angleškega zunanjega ministra sira Johna Simona,

Pri Cicikarju je padlo 4000 Kitajcev

Kitajci groze z izstopom iz ZN

Pariz, 19. novembra. tg. Kitajska delegacija pri Zvezi narodov je dobila od svoje vlade naro- čilo, naj se sklicuje na čl. 15 in 16 obstoječih po- godb o mednarodni policiji in na priznanje mand- žurske vlade in da naj se umakne iz Zveze nar- odov, če to njeno stališče v Zvezi narodov ne bo zmagalo.

London, 19. novembra. tg. Po objavah v Tokiu je bilo pri včerajšnjih bojih v Mandžuriji ubitih 300 Japoncev, dočim so znašale kitajske izgube 3000 do 4000 mož. Sodi se, da se bodo japonske čete iz Cicikarja, ki so ga zavzele, umaknile tekom štirinajstih dni, ker je bil namen zasedbe Cicikarja samo ta, popolnoma razdrobiti vojsko generala Maja.

Sprememba v vladi

Finančni minister dr. Gurič odstopil - Dr. Gjorgjevič prevzel finance

Belgrad, 19. nov. 1. Z ukazom Nj. Veličanstva kralja je sprejeta ostavka fin. ministra dr. Guriča, ki je istočasno imenovan za poslanika v Londonu. Za finančnega ministra pa je imenovan podguverner Narodne banke dr. Nikola Gjorgjevič. Novi minister dr. Gjorgjevič se je rodil l. 1896. v Šabcu, kjer je maturiral l. 1914. Med svetovno vojno se je nahajal kot begunec v Alžiru, kjer je l. 1919. promoviral za doktorja prava. Takoj nato se je za- čela njegova velika kariera v finančnem minist- stvu. V finančno ministrstvo je vstopil kot pisar,

postal v zelo kratkem času tajnik, šef oddelka, svet- nik, pomočnik ravnatelja, ravnatelj in 14. junija t. l. je bil mladi finančnik imenovan za podguvernerja Narodne banke, od koder se sedaj vrača na čelo važ- nega finančnega resorja. Ko se je l. 1919. ustanovilo v ministrstvu ekonomsko in finančno tajništvo, je on prevzel njegovo vodstvo. V tej funkciji se je od takrat naprej udeleževal vseh važnih pogajanj, ki so dovedla do podpisov najrazličnejših posojil, posojila za stabilizacijo dinarja in statuta Narodne banke.

Sporazum med Francijo in Nemčijo

Pariz, 19. nov. tg. Z merodajnega mesta se potrjuje da so nemško-francoska pogajanja za skli- canje posvetovalnega odbora o nemški plačilni ne- zmoglosti dovedla do sporazuma. Zedinili so se tudi glede zadnje točke o formuliranju vprašanja kratkoročnih kreditov. V francoskem ministrskem svetu so danes poročali Laval, Briand in Flandin o svojih razgovorih, ki so jih imeli v zadnjih dneh s poslanikom Hoeschom in nemškim državnim taj- nikom Bülowom o pripravah za reparacijsko kon- ferenco.

Berlin, 19. nov. tg. Uradno se sporoča: Dr-

Grandi je zelo simpatičen

Vendar Amerika odhlanja vsake obveznosti napram Italiji — tudi finančne ...

Newyork, 19. nov. tg. Čuje se, da sta bila Hoover in Grandi na včerajšnjem razgovoru glede taktike na razorožitveni konferenci popolnega so- glasja. Grandi je sprožil, naj se upanje na uspeh konference zboljša s tem, da se zadovoljijo fran- coske želje, in hoče poskušati, da se med evrop- akimi državami zopet poživi ženevski protokol ali pa sredozemska pogodba. Hoover je za obe možno- sti. Z italijanske strani se zanika, da bi Grandi iskal posojilo, temveč se zatrjuje, da gre samo za idealne razgovore. Ker pa je Grandi obiskal tudi Morgana in Lamonta, se ta Grandijev demanti naj- brže nanaša samo na italijanska vladna posojila. Toda tudi v tem oziru je znano, da potrebuje Italija za ohranitev zlatega standarda novih sredstev.

se zato poslavlja. Bolj verjetno je, da je neposre- den povod bližnje krize Jorgov neuspeh v Parizu. Romunija potrebuje denarja za ozdravljenje svo- jih državnih financ in tudi zasebnega gospodar- stva. Pariz profesorju Jorgi ni hotel zaupati, ker ima večje zaupanje v širšo koncentracijsko vlado, ki je na vidiku. Gotovo je namreč, da se ne bo nobena stranka upala na svojo roko prevzeti Jor- gove dediščine, ker postane lahko za vsako stranko usodno, nositi odgovornost v času tako težke fi- nančne in gospodarske krize.

Washington, 19. nov. tg. Danes dopoldne so se zopet sestali Grandi in Hoover ter Stimson, Bo- rah in še trije drugi senatorji. Grandi je zelo ob- širno pojasnjeval finančni položaj Italije. Navajal je številke o primanjkljaju dohodkov radi krize in predpogoje za ohranitev zlatega standarda. Nato pa so govorili o razorožitveni konferenci. Ugoto- villi so, da so interesi Združenih držav in Italije glede uspeha popolnoma identični. Dogovorili so močno kooperacijo za ženevska pogajanja, vendar so odklonili določitev gotove taktike pri tem. Grandi je zastoj poskušal prepričati senatorja Boraha, da bi moral ameriški senat iti korak dalje in po- speševati gotove dogovore z državami enakih in- teresov. Borah, kateremu je sicer Grandi bil zelo simpatičen, je rekel samo: »Nobenih nadaljnjih obveznosti!«

Washington, 19. nov. tg. Amerika ne bo od- stopila od svojega stališča, ki se je pokazalo tudi pri Lavalovem obisku, da se mora namreč inia- tiva o reviziji mirovnih pogodb in o reparacijskem vprašanju prepustiti Evropi. Pogajanja med Gran- dijem in Hooverjem morejo torej imeti uspeh sa- mo v razorožitvenem vprašanju. Danes popoldne bodo izdali skupen ameriško-italijanski memoran- dum, potem bo sprejem časnikaarjev pri Grandiju, končno pa se bo Grandi v radiu zahvalil v času med 24.30 in 24.45 ponoči srednjeevropskega časa.

ki se je odpeljal v London na sejo angleškega mi- nistrskega sveta, je nadomestoval lord Cecil. Svet je razpravljal o vprašanju mešane komisije, ki naj se odpošlje v Mandžurijo pod pogojem, da prizna Kitajska veljavnost vseh obstoječih kitajsko-japo- nskih pogodb. Komisija bi nadzorovala izpraznitev zasedenega ozemlja in ugotovila ali se pogodbe spo- štujejo in skrbí za varnost japonskega premoženja. Nekatera poročila pravijo, da je kitajski delegat dr. Sze v razgovoru z generalom Dawesom zahte- val, naj Zedinjene države na osnovi dogovora de- vetih držav iz leta 1922. intervenirajo v Mandžuriji direktno. Dr. Sze je zastopal stališče, da so se te države z dogovorom v Washingtonu obvezale bran- niti teritorialno integriteto Kitajske.

London, 19. nov. Z. Dopisnik Reuterja javlja iz Tokia, da se demantirajo vesti, da bi japonska vlada stavila nov predlog v mandžurskem sporu. Nasprotno, japonska vlada nima ničesar proti temu, če posebna komisija, ki bi jo poslala Zveza Narodov prouči dogodke v Kitajski in Mandžuriji. Japonska vlada celo želi, da ta komisija čimprej prične s svojim delom, in sicer se preje, predno bi Kitajska sprejela pet glavnih točk, ki jih je diktirala Japo- nska.

Komplikacije z Rusijo

Washington, 19. nov. tg. Vesti o tem, da Ja- ponci nadaljujejo operacije v Mandžuriji, so v Washingtonu povzročile veliko pozornost. V Wa- shingtonu smatrajo, da je postal položaj zelo resen, ker so Japonci vdrlí v ozemlje sovjetskih interesov, radi česar se je bati komplikacij z Rusijo. Na da- našnji konferenci časnikaarjev so v zunanjem mini- strstvu odklonili vsakršno razpravo o kitajsko-japo- nskem konfliktu z izjavo, da so stvari prišle v tako stanje, da razgovori s časnikaarji niso več mogoči. Državni tajnik Stimson se je danes skoro ves dopol- dan razgovarjal telefonično s pariškim poslanikom Dawesom, da najde pota za poravnavo konflikta. O teh razgovorih pa se ni ničesar objavilo.

Davčne olajšave v Avstriji

Dunaj, 19. nov. tg. Na današnjem ministr- skem svetu so sklenili davčne olajšave za one kro- go prebivalstva, ki so najhuje ogroženi v svojem obstanku, tako za kmete, male obrtnike in male trgovce. Finančni minister je dobil nalog, da se v slučajih potrebe davčni zaostanki in davki za te gospodarske kroge odgodiijo za tri mesece in da se izvršbe za zaostanke ne smejo vršiti. Vlada bo po- zvala tudi deželne oblasti, da tudi one pri izterje- vanju davkov ne bodo postopale drugače. Nujna želja vseh gospodarskih krogov je, da se odvetniške in notarske tarife naredbenim putem znižajo za 10—20%.

Reševanje kmeta - v Romuniji

Bukarešt, 19. nov. Z. Vlada je predložila pa- rlamentu celo vrsto zakonskih predlogov, med ka- terimi se je nahajal tudi zakon o konverziji kmeč- kih dolgov. Z ene strani ta zakon hoče konverti- rati agrarne dolgove, z druge strani pa hoče dati možnost posestnikom, da sklenejo prisilne porav- nave. Iz zakonskega predloga ni razvidno, od kje bo vzeta kapital za to konverzijo. Državni tajnik Radian je rekel v svojem ekspezoju, da zakon pre- videva tri vrste zemljiških kompleksov in sicer: izpod 5 hektarov, od 5 hektarov do 20 hektarov in nad 20 hektarov. Pri kompleksih izpod 5 ha se bo vršila konverzija avtomatično z obveznicami na 30 let po 4%. Posli se bodo vršili preko občinskih oblasti in okrajnih sodišč. Pri posestnikih, ki imajo več kot 5 ha zemljišča, kakor tudi pri vinograd- niških dolgovih, se bo vršila konverzija potom pla- čila bank po medsebojnem sporazumu. V tej sku- pini se lahko konvertirajo dolgovi z največjim zneskom do 7.000 lejev za hektar. Dolgovi se pri- znajo le, če so bil napravljeni za nakup zemljišča, živine, orodja in za melioracijo zemljišča. Pri po- sestvih, ki obsegajo nad 20 ha, se lahko konvertira dolžna vsota v višini 60%. Konvertiranje dolgov za zemljišča, ki obsegajo več kakor 5 ha, se bo iz- vršilo le na prošnjo, izpod 5 ha pa avtomatično. Dolgovi za zemljišča iznad 5 ha se bodo odplače- vali v dobi 30 let z 8% obrestmi.

Princ Ghica zapušča Jorgov kabinet

Belgrad, 19. nov. 1. Iz Bukarešte poročajo, da je zunanji minister princ Ghica podal na ministr- ski svet izjavo, da bo definitivno izstopil in se vrnil nazaj na svoje mesto kot poslanik. Ime nje- govega naslednika še ni znano, toda govori se, da bi bil za zunanjega ministra najbolj pripraven Ti- tulescu. Kabinet profesorja Jorga se je začel torej krhati, ker bežijo iz njega najodličnejše osebnosti. Še predno bo prisiljen, da poda demisijo celokup- ne vlade. Demisija princa Ghice se bo izvršila naj- brže še tekom tega tedna. Veliko pozornost je vzbudila nepričakovana demisija osebnega tajnika kralja Karla Dimitresca, ki je igral odločilno vlogo pri ustanavljanju Jorgine vlade in je tudi odgo- voren za ponižanje, ki ga je takrat doživel Titu- lescu. Dimitrescu je bil velik nasprotnik dr. Ma- niua in njegove kmetijske stranke, kar razlaga njo- go političnih dogodkov v zadnjih mesecih. Njegov odhod iz dvora pomeni začetek nove politične dobe.

Svetovni kongres Slovakov?

Bratislava, novembra.

Dandanes se vršijo najrazličnejši kongresi, narodni in mednarodni. Vendar pa se zdi nenavadna in drzna misel, s katero se bavijo v poslednjem času slovaški časopisi v domovini in v Ameriki, naj bi se sklical nekaj vsenarodni, svetovni kongres Slovakov. In to vzbuja pozornost.

Po mislih iniciatorjev imel bi biti ta kongres zadeva celega naroda, ki živi razkropljen po svetu. Iz domovine pod veličastnimi Tatrami ga je več kot pol stoletja podila revščina in Zedinjene severnoameriške države, v Kanado, Francijo, na Westfalno itd. Ta slovaški rod, ki šteje v celoti preko 3 milijone duš, tepe podobna zla usoda ko naš slovenski: izseljevanje, in močna slovaška narodna manjšina na prostornem ozemlju kraj Budimpešte, ki jo raznarodujejo Madžari, izpred predvojnih časov znani širom Evrope kot najbrutalnejši zatiralci in madžarizatorji slovanskih narodov. Tudi v Jugoslaviji živi močna naselbina Slovakov (Petrovec, Novi Sad), pravtako v Romuniji.

Zakaj sklicevati svetoven kongres, čemu? V smislu predloga gre za nekaj, kar meče mučno senco razdvojenosti na skupno sožitje bratov Čehov in Slovakov v osvobojeni domovini. Kongres naj bi namreč imel namen opozoriti svetovno javnost, da je v Republiki Čehoslovaški ostalo nerešeno iz slovaško narodno vprašanje, ki se tiče na eni strani načelne ureditve narodnostnega razmerja med Čehi in Slovaki, na drugi strani pa načina vladanja in temeljev upravne razdelitve države.

V zvezi s tem se postavlja tudi vprašanje, kje naj bi se kongres vršil. Če gre zato, da bi se zbrali zastopniki vseh Slovakov na posvet o splošni narodni zadevi, bi dejali, je naravno in samoposebno umerno, da se kongres ne more vršiti drugje nego v prestolici Slovaške, v Bratislavi, v domovini. Toda... Vlada v Pragi se vznemirja. Čehi se zaveda, da niso izpolnili v dneh skupne borbe za svobodo Slovakom danih obljub. Niso jim dali svobode, kakršno so Slovakom takrat Čehi sami ponudili v raznih pogodbah (Čikaška pogodba) in katero so si Slovaki zagotovili v Pittsburski pogodbi, katero je podpisal dne 14. novembra 1918 v Washingtonu T. G. Masaryk, ki je bil takrat že redno izvoljeni predsednik ČSR. Ta pogodba zagotavlja Slovakom v novi državi samoupravo s lastnim parlamentom, lastno upravo, s slovaščino kot uradnim jezikom v šolah in uradu. V 13. letu republike Slovaki nimajo niti samouprave, niti lastne administracije, niti ni izvedena v celoti njihova osnovna zahteva, po kateri bi se morala slovaščina, izključujoč češčino, rabiti v vseh uradih in šolah na Slovaškem.

Kongres v tujini? Vsekakor bi bilo za notranje politično razmerje Čehov in Slovakov nadvse značilno, če bi se ta kongres vršil v tujini, recimo na Dunaju, med izseljenci v New Yorku, ali kakor se čuje v Ženevi.

Ce hočemo poznati stanje stvari danes, je potrebno, da sežemo nazaj k dogodkom ob vzniku republike.

Ko se je razšla bivša Avstroogrska, se je zbralo dne 30. okt. 1918 v znanem kulturnem središču Slovakov, v Turčanskem Svetem Martinu, okrog 100 narodno zavednih mož, zastopnikov vseh političnih strank, ki so, nevedoč, da je bila dva dni prej, dne 28. okt. 1918 v Pragi proglašena Republika Čehoslovaška, v slovesni deklaraciji izjavili, da »vztrajajo na načelu samoodločevalnega prava narodov in da na tem temeljijo v soglasju z Wilsonovimi 14 točkami zahtevajo popolno neodvisnost.« Ta narodni svet izjavlja, da je jedino on upravičen govoriti in postopati v imenu slovaškega naroda in ne ogrska vlada, ki čela 10-letja ni poznala važnejšega opravka nego zatirati vse, kar je slovaško. Obenem zahtevajo deklarant — in prav to je najbolj zanimivo — »da morajo Slovaki biti zastopani na mirovni konferenci.« Toda večina deklarantov je presenetila vest, da so ta pasus drugi dan iz deklaracije izločili nekateri člani (dr. Hodža), pristajali ideologije enega čehoslovaškega naroda, proti volji in brez vednosti večine deklarantov.

Ta Martinska deklaracija je izzvala že mnogo sporov. Marsikaj, kar je z njo v zvezi, je nejasno. Ob njej so se razšli narodni voditelji. Čehoslovaška smer se je zgubila v raznoobarvnih čeških strankah, ki so začele takoj po provizorni ureditvi državnih meja organizirati volilce tudi na Slovaškem, narodnemu programu zvesti moške pa so zopet pozivali narod, naj bi se združili v strankah z narodnim programom. Katoliški duhovniki Andrej Hlinka, dr. Juriga in drugi oživijo »Slovenski ljudov stranu«, slovaško ljudsko stranko, ki je živelja še iz predvojnih časov, evangelijski pastor Martin Džuzas pa je ustanovil narodno stranko. Obe stranki sta vzrutili iz bogate in pestre slovaške tradicije, ki je krščanska in narodna. Slovaška pred vojno ni poznala liberalne politične koncepcije, kakor danes med Slovaki ne najdemo brezvezeve.

Obe stranki negujeta strogo narodno smer v politiki, smer, ki izliva iz temeljnega prepričanja, da sta češki in slovaški narod dva naroda. V tem imata močno oporo v odličnih znanstvenikih Slovaških. Med njimi zlasti slovi radi strogo znanstvenih del na področju narodne zgodovine univ. prof. dr. Jožef Škultéty. Z njim stoji doraščajoča inteligenca. Mnogi sicer svojega prepričanja ne izpovedujejo iz bojazni pred persekucijami in iz strahu, da ne dobijo — kruha.

Nasprotno pa češke stranke, ki so se razširile tudi po Slovaškem in ki se radi tega imenujejo čehoslovaške, zastopajo narodopisni nauk, da obstoji le eden narod, narod čehoslovaški z dvema vejama in dvema književnima jezikoma, češkim in slovaškim. Ta čehoslovaška ideologija naj bi upravičila ekspanzivno silo češkega duha na Slovaško in podarjala enotnost čehoslovaške države.

V resnici je to zgolj lepa teorija. Kajti v vsakdanjem življenju se srečujemo le z narodom češkim in narodom slovaškim. Načelo enega naroda (čehoslovaškega) se izliva v državnem življenju največ na korist Čehov, načelo dveh književnih jezikov pa se realizira le v prospet češčine, čemur so dokaz pred kratkim uradno izdala. »Pravilna

slovenskeho pravopisu«, o katerih se je slovaška javnost in strokovna literatura izjavila odklonilno. Slovaki se čutijo zapostavljene. V državnih službah na Slovaškem so povsod Čehi, ki ne poznajo ne običajev ne potreb slovaškega ljudstva. Ob vsaki interpelaciji slovaških poslancev vlada sicer zagotavlja zboljšave v korist Slovakov, toda češko uradništvo, ki je po prevratu preplavilo Slovaško, okrog 200.000 oseb z družinami vred, se gotovo ne misli umakniti doraščajoči slovaški inteligenci.

Toda Slovaki vztrajno slejkoprej na načelih, izraženih v Martinski deklaraciji. Njihova narodna zavednost je narodopisno in kulturno-zgodovinsko pravilna in upravičena.

Slovaki se dobro zavedajo, da bi z opustitvijo svojega narodnega programa in s sprejemom orientacije enotnega čehoslovaškega naroda pokopali svojo narodno samobitnost, izgubili svojo narodno dušo. Silnejša, ekspanzivnejša češka kultura bi jih požrla. Logična posledica sprejema bi bila enoten književni jezik, spodnesenje tui zahtevi po čim širši kulturni in politični upravi Slovaške lida. Zavedajoč se teh dejstev, so Slovaki voditelji takoj ob rojstvu republike pričeli boj s Čehi, da bi od njih izsilili priznanje svoje narodne samoniklosti, boj, ki še ni dobejevan.

V tej borbi za narodne ideale je Andrej Hlinka stopil takoj po prevratu na zelo opozko cesto: podal se je na veleposlaniško konferenco v Parizu na čelu večje delegacije slovaških narodnih mož, da tam predajo memorandum svojih zahtev, ki naj bi bile sprejete v mirovno pogodbo. Potujoč s poljskim potnim listom pod imenom Berger, je Hlinka naglo opravil. Beneš je poskrbel takoj doma in v Parizu, da je Hlinku akcija spodletela. Ne da bi kaj opravil, se je vrnil v republiko, dobro vedoč, da ga brž zapro, kar se je v resnici tudi takoj zgodilo.

Drugi član Hlinkove delegacije, kat. duhovnik dr. Jehlička je zvedel že na Dunaju, kaj se je Hlinku pripetilo in se zato sploh ni vrnil. Ostal je do današnjih dni v tujini. To je bil eden tistih narodno zavednih Slovakov, ki so ob zrušenju madžarske nadvlade, polni najlepših nad zrlj krasni bodočnosti slovaškega naroda naproli v skupni državi s Čehi. Toda medsebojni nesporazum o temeljih ureditve nove države je njega in toliko drugih slovaških narodnjakov razočaral. V tujini je nekdanj tako vrli mož začel delovati proti republiki sami in danes se nahaja tam, kjer delujejo načelni neprijatelji čehoslovaške države.

Da bi pravilno informiral svoje rojake v Ameriki v duhu narodne politike, je Hlinka po svojem neuspehu v Parizu poslal med nje tretjega člana svoje delegacije, dr. Radlinskega. Ameriški Slovaki so si stekli v boju za osvoboditev naroda izpod Madžarov neprecenljivih zaslug. Njihove denarne žrtve za finansiranje osvobodilne akcije, ki so jo vodili Masaryk, dr. Štefanik in dr. Beneš, presegajo milijon dolarjev, ne glede na to, koliko mož so dali dobrovoljniškim armadam. Ameriški Slovaki so imeli zavoljo tega pravico zvedeti, kako se gradi nova svobodna država. Saj dokazujejo njihovo skrb za razvoj dogodkov v domovini številne delegacije, ki so jih pošiljali v domovino, da bi posredovale med obema narodoma. Dr. Radlinský pa se je Hlinki izneveril in je začel širiti med ameriški Slovaki politično smer, ki je bila koristna centralistični Pragi. Zato ni čuda, da slovaška narodna politika ni rodila uspehov. Korak za korakom se kaže, da narod ni politično izločan, da mu manjka trdnih, konkretnih ciljev in da zlasti pogrša zvestega, uvidnega in taktičnega vodstva. Starejša inteligenca je oportunistično usmerjena in se zato opredeljuje med češke stranke, ki ji morejo nuditi takoj raznih materialnih ugodnosti. Mnogo je Slovaškom škodoval tudi Hlinkov politični negativizem v prvih letih po prevratu.

Iz tega površnega orisa slovaške politične zgodovine je mogoče posneti, zakaj in v kak namen žele Slovaki sklicati svetovni narodni kongres. Nezadovoljni so s svojim narodnim in državnopolitičnim položajem v republiki. Hočejo si ga zboljšati v republiki. Brez dvoma pa smatrajo ameriški Slovaki ta kongres, za katerega so dali baš oni pobudo, kot skrajno sredstvo, ki ga hočejo porabiti, da bi prisilili svoje brate Čeha k izpolnitvi danih obljub in k izvedbi Pittsburske pogodbe, o kateri pravi T. G. Masaryk v svoji knjigi »Svetovala revoluce«, da jo je »brez obotavljanja podpisal radi pomirjenja male slovaške frakcije, ki je sanjala o bogve kaki samostojnosti Slovaške«. Vendar to ni bila nikaka mala frakcija, marveč vrhovna organizacija vseh Slovaškov v inozemstvu »Slovenská Liga«, ki je vodila vso osvobodilno akcijo Slovaškov.

Slovaki torej iščejo novo možnost, da si pribore v lastni državi položaj, ki jim po številu in gospodarski moči pripada. Če ostane zgolj pri predlogu in se kongres ne bi vršil, je vendar fakt, da se začemja v javnem življenju na Slovaškem prebivalci v ospredje misel, naj bi se slovaški problem osvetlil pred svetovno javnostjo.

O tem pričajo besede enega najbolj tipičnih predstavitev slovaškega gibanja za politično samoupravo Slovaške, senatorja dr. Jožefa Budajja, ki končuje svoj članek: »Proti indolenci vlade smo brez močie, v »Slovaku«, štev. 248: »Toda kakor zagotavljajo mirovne pogodbe jezikovne pravice nar. manjšinam in ustanavljajo tudi forum, ki ima nalogo brigati se za uveljavljanje teh pravic, prav tako moramo mi Slovaki iskati in tudi najti v tej zadevi sredstva, ki vodijo k cilju.«

Dva semestra na meščanskih šolah

Ljubljana, 19. nov. AA. Prosveetni oddelek kr. banske uprave dravske banovine razglasi: G. minister za prosveto je na podlagi O. N. št. 75825 z dne 3. nov. t. l. izdal odlok, da se v vseh meščanskih šolah uvedeta dva semestra, tako da bo trajal prvi od začetka šolskega leta do 23. dec., drugi pa od 23. decembra do konca leta.

Zagrebska vremenska napoved. Precej oblačno, vendar se bo počasi zjasnilo. Stalno in hladno.

Zviti Venizelos

„Anglija bo iz prijateljstva odstopila Ciper Grčiji in Italija Dodekanez“

Atene, 19. nov. 1. Blizajoči se obisk bolgarskega ministrskega predsednika Mušanova v Ankari, razni neprijetni dogodki na otoku Cipru in na otoku Dodekanazu ter sporazum, ki se je sklenil med Grčijo in Bolgarijo, so ustvarili na mednarodnem polju neko čudno ozračje in vedno bolj glasni so postajali očitki, da Grčija sanja politično trozvezo s Turčijo in Bolgarijo. Inozemski poslalniki so zaporedoma prihajali v zunanje ministrstvo in prosili za pojasnila. Ti razlogi so napotili ministrskega predsednika Venizelosa, da je v državnem zboru izzval veliko zunanje-politično debato, na kateri je imel govor, ki pojasnjuje vse politično delovanje v tem delu Evrope in Azije.

Za načelo vsake koristne grške zunanje politike je Venizelos postavil nujnost, da se mora čutiti z revolucionarnimi gestami, Grčija spoprijazniti s svojimi sosedi, a da se ne sme vezati na noben političen blok, naj bi bilo v tem ali v onem smislu. Tako je Grčija odbila, da se priključi Mali Antanti, akoravno je s posameznimi članicami v mnogo boljših odnosih. Grčija bo istotako odbila vsako politično zvezo tudi z drugimi balkanskimi državami, ako bi se slučajno ustanavljala med njejnimi sosedi. Kaj delata Bolgarija in Turčija, je ne zanima, ker hočeja izbrisati iz zgodovine sledove nasprotnosti, ki danes ni več utemeljeno. Naši sosedi sta, je rekel Venizelos, in za nas je boljše, če sta prijatelji, kot pa če bi bili sovražnici. Ako prinese bolgarski sporazum s Turčijo enako dober rezultat, kot jih je prinesel Grčiji, potem ji moramo samo čestitati. Venizelos pričakuje, da bo kmalu dosežen sporazum glede vseh spornih vprašanj, ki razdvajajo Grčijo in Bolgarijo. On bo potem vesel in srečen, a v interesu neodvisne Grčije je, da se nikamor ne veže.

V drugem delu svojega govora je Venizelos

natančno namignil, v katero svrhu mu je potrebno stališče, ki ga je s točnim poudarkom podčrtal. Govoril je o Cipru in o Dodekanazu. Grajal je grško mladino in grško časopisje, ki sta se zavzemala za povzročitelje nemirov na teh otokih, kajti, tako je rekel doslovno, »Anglija se nahaja na višku civilizacije in plemenitosti njene duše nam je dobro znana. Grška država zato ne more tolerirati, da se na njenem ozemlju organizirajo kakšne akcije proti Angliji na Cipru in proti Italiji na Dodekanazu. Dokler bosta Velika Britanija in Italija stali na stališču, da morata vztrajati pri okupaciji in to iz svojih lastnih interesov, Grčija ne bo podvezemala ničesar, da bi to stališče skušala omajati. Mi želimo biti prijatelji z Veliko Britanijo in Italijo, seveda pa so vrata odprta, da se enkrat v bodočnosti to vprašanje reši, kakor se mora rešiti med dvema plemenitima in iskrenima prijateljima. Morda bo enkrat Italija hotela definitivno obdržati samo enega ali dva otoka, ostale pa bo vrnila Grčiji, toda to bo mogoče le tako, kadar bodo odnosi med nami postali tako srčni, da bo Italija smatrala za svojo moralno dolžnost, da da svoji dragi prijatelji na ljubo to, kar Grčija pričakuje. Kdo ve, če enkrat tudi Anglija ne bo voljna storiti enako gesto tudi glede Cipra.

Bolj jasno Venizelos ni mogel orisati položaja. Sedaj, ko se je spoprijaznil s svojimi sosedi, lahko s velikim poudarkom postavi vprašanje Cipra in Dodekanaza pred mednarodno politično javnost. Vsaka nasilna in surova rešitev je sicer izključena, toda problem je postavljen z vso ostroščjo. Po svojem starem načinu bo Venizelos hotel doseči tudi poravnavo teh problemov in ker nima izgledov, da jih poravnava z nasiljem, jih bo poravnal z revolucionarnimi gestami srčnega prijateljstva.

Proti prijateljstvu z Mussolinijem

Budimpešta, 19. nov. Na večerajšnji seji parlamenta je bilo predloženih 38 interpelacij, zaradi česar je seja trajala pozno v noč. Kljub temu pa niso prišle vse interpelacije na vrsto. Med govorniki je bil tudi socialist Buchinger, ki je imel velik govor ter zahteval spremembo današnjega režima ter notranje in zunanje politike. Zahteval je, da se madžarski vojni proračun zmanjša za najmanj 20%, ker je še vedno mnogo prevelik. Znak časa je, da je Hunyadi zahteval razorožitev. Znak časa je tudi to, če mejni grof Palavicini zahteva demokratski razvoj v politiki. Nas pa ne briga njegova demokracija, s katero zahteva vzpostavitev kraljevine, ker se mi s to mislijo nikdar ne bomo pomirili. Mi smo pristiki republike in povratek Habsburžanov bi bil casus belli.

Poslanec Strausz: »Vi se motite, to vprašanje je že razčistično.«

Buchinger: »Vi kompromitirate Madžarsko z

Mussolinijevim prijateljstvom.«

Predsednik: »Opozarjam govornika, da ne žali Mussolinijac.

Buchinger: »Če zahtevate pomoč od Francije, ne morete in ne smete biti istočasno orientirani nasproti Italiji in simpatizirati z Mussolinijem. Orientacija napram Mussoliniju ni v dobro madžarske zunanje politike niti ni v soglasju z notranjo politiko današnjega režima. Mussolini je bil prvi in edini v Italiji, ki je bil plačan od antante proti centralnim silam.«

Predsednik: »Ponovno Vas opozarjam.«

Buchinger: »Mussolini je mislil, da je on, to je Italija dobila od drugih držav primer.«

Socialist Esztagyas: »Naj nam vrnejo Reko!«

Buchinger: »Mussolinijeva ljubezen do nas ni idealna. Samo demokratska zunanja politika lahko reši Madžarsko. Ta politika pa ne sme biti samo koketiranje z Mussolinijem in Hitlerjem.

Navodila za sestavo banovinskih proračunov

Proračune je treba sestaviti v znamenju skrajnega varčevanja

Beograd, 19. novembra. AA. O priliki sestavljanja banovinskih proračunov za leto 1932-33 je finančni minister izdal tale navodila:

Ravnajoč se po načelu strogega varčevanja, ki ga je kr. vlada postavila, da se prebivalstvu olajša prenašanje gospodarske krize, je kr. vlada letošnji državni proračun znatno zreducirala in tako bodo v proračunu za leto 1932-33. tako osebni kakor tudi materialni izdatki znižani na neobhodni minimum. Da se v tem pogledu doseže popoln uspeh, je potrebno sodelovanje vseh sil in samoupravnih teles, ki ravno zdaj pripravljajo svoje proračune za leto 1932-33. Zato morajo slediti primeru države in znižati svoje izdatke na najmanjše število. Zato odrejam v zvezi z navodili pod št. 71.650 z dne 8. oktobra t. l. da se morajo izdatki banovinskih proračunov za leto 1932-33. absolutno znižati pod izdatke letošnjih proračunov. Vsaka postavka med izdatki se mora poprej z največjo skrbnostjo preučiti in se mora črtati vse, kar ne bi bilo neobhodno potrebno ali bi pa imelo značaj luksusa.

Pri postavljanju predvidenih dohodkov je treba strogo upoštevati pravičnost bremen in plačilno zmoglost prebivalstva. Zato se doklade, predvidene v proračunu za leto 1931-32. ne smejo pove-

čati, narobe, stremeti je treba po tem, da se po možnosti znižajo.

Uvedba novih taks in trošarine ne bo potrjena, razen če so namenjene zamenjavi starih, izmed tistih, ki že obstoje, pa se bodo one, ki so nepravilne ali previsoke in niso v skladu z vrednostjo produktov in uslug, za katere se pobirajo, ukinile, znižale ali zamenjale.

V proračune za prihodnje leto se ne smejo vnašati nikaki honorarji ne nagrade za čezurno delo in temu podobno.

Investicije je treba po možnosti ukiniti in dovršiti samo tista začeta dela, katerih prekinitev bi povzročila škodo.

Pesočila ne bodo potrjena, razen v izjemnih primerih neobhodne potrebe.

Skratka, ves predlog proračuna mora biti sestavljen v znamenju varčevanja in z namero, da se s tem, da se znižajo izdatki, tudi znižajo bremena prebivalstva in se mu tako pomaga v teh hudih časih.

Ta odredba finančnega ministra je poslana vsem banknim upravam s prošnjo, da jo izroče točno dalje vsem prizadetim ustanovam.

Za ureditev deviznega prometa z Avstrijo

Dunaj, 19. nov. AA. Ves dunajski tisk nadaljuje s komentarji k ukrepi jugoslovanske vlade v pogledu deviznega prometa z Avstrijo. Dunajski tisk ponovno ugotavlja, da je morala Jugoslovija sprejeti te ukrepe kot protiutež proti pretiranim in za splošno gospodarsko politiko škodljivim sklepom o deviznem prometu v Avstriji. »Neue Freie Presse« prinaša izjavo predsednika jugoslovansko-avstrijske trgovske zbornice Evgena Stirlinga, ki pravi, da so gospodarstveniki z zadovoljstvom vzeli na znanje vest, da je avstrijska vlada z ozirom na predlog, ki ga ji je stavila svojčas jugoslovanska vlada, obvezala večeraj jugoslovansko vlado, da pristaja na pogajanja v svrhu ureditve deviznega prometa ter zaprosila jugoslovansko vlado, naj čimprej imenuje delegacijo za ta pogajanja, ki naj se vodi na Dunaju. Ta izjava avstrijske vlade je zelo pomirjevalno vplivala na avstrijske gospodarske kroge, posebno pa na industrije, ki so bili z avstrijsko devizno uredbo najtežje prizadeti. Gospodarski krogi nestrpno pričakujejo javljenega sestanka delegatov jugoslovanske finančne ministrstva in jugoslovanske Narodne banke z avstrijskimi delegati ter sprejetja sporazuma o clearingu.

Grisogono nastopil

Praga, 19. nov. tg. Novi jugoslovanski poslanik dr. Prvoslav Grisogono je izročil danes z običajnimi slovesnostmi poverljiva pisma predsedniku Masaryku v svečani avdienci.

Novi angl. carinski zakon sprejet

Londen, 19. nov. AA. Spodnja zbornica je danes popoldne v tretjem čitanju odobrila zakonski načrt o carinah na prekomerni uvoz. Jutri ga bo sprejela lordska zbornica v vseh treh čitanjih, na kar ga bo kralj sankcioniral. Spodnja zbornica je nočjo razpravljala večinoma o spreminjevalnih predlogih delavske stranke, ki je predlagala, da naj se zakonski načrt o carinah nekoliko omili. Parlamentarni tajnik trgovskega ministrstva Hore Belisha je odgovoril, da je namen zakonskega načrta pomagati industriji in da je zato vlada opustila carine na uvoz surovin. Določbe novega zakona bodo ščitile angleško industrijo in vlada bo pazila, da jih ne bodo zlorabljali.

Romunski proračun

Bukarešta, 19. nov. tg. V parlamentu je danes vlada predložila državni proračun za leto 1932. Proračun je v ravnotežju s 25.429.403.380 lejev in je v primeri z lanskim proračunom manjši za 12.375.085.597 lejev, ki so se dosegli pri osebnih in stvarnih izdatkih. Največ je marala črtati vojno, prosvetno in finančno ministrstvo.

Nesreča na morju

Carigrad, 19. nov. AA. V Črnom morju se je v hudem viharju potopil španski parnik »Harvague« z žitom. Menijo, da je posadka 25 mož utonila.

Dunajska vremenska napoved. Zaukrat se malo spremembe dosedanjega vremena. Na gorah jutranja slana. Sveži zapadni vetrovi. V splošnem pa je pričakovati zopet oblačnega vremena.

Iz življenja Slovencev v Holandiji

Heerlen, 16. novembra. V četrti zvečer se je vršila na tukajšnjem jugoslovanskem konzulatu pomembna slovesnost. Povabljeni so bili od g. konzula g. P. Teotim, holandski frančižkan, ki je zelo navdušen za Slovence, in ki že za silo govori slovenski, nadalje g. Drago Oberžan, tukajšnji izseljeniški duhovnik in g. Alojzij Zalar, delavski kaplan iz Hrastnika, ki že teden dni z lepim uspehom misijonari med holandskimi Slovenci. Pred zbrano družbo je g. konzul Dupont razglasil, da je kralj Aleksander v znak priznanja za požrtvovalno delo med jugosl. izseljenci in buditev nacionalne zavesti odlikoval g. Drago Oberžana z redom jugoslovanske krode V. razreda G. konzul je odlikovancu takoj izročil tudi odlikovanje s pristržnimi čestitkami. Tudi vsi navzoči so z veseljem častili delavnemu dušnemu pastirju z njegovemu odlikovanju.

Tega smo vsi tukajšnji Jugoslavlani zelo veseli in radosti nas priznanje, izkazano duhovniku, ki se toliko trudi za nas. Saj je g. Oberžan kakor oče tukajšnjih Slovencev. V vseh težavah nas tolaži in ako je potrebno, na vseh straneh za nas posreduje. To pa zelo dosti zaleže, ker ga domačini zelo cenijo in spoštujejo.

Prejšnji teden se je vršila v Brunssumu slovenska poroka Slovencev. Zenin je bil rudar Janez Ferme, doma iz Zagorja ob Savi, nevesta

pa Julijana Hribar iz bližine Kamnika. Pri poroki se je zbralo lepo število Slovencev in Slovenk, ki so vsi člani delavskega društva sv. Barbare. Gg. Oberžan in Al. Zalar sta se dala z vsemi skupaj fotografirati od slov. fotografa g. F. Zalarja iz Eygelshovena.

V Clevelandu je umrl rojak Joseph Zalar, slovenska godba v Holandiji. Društvo sv. Barbare je naročilo 17 glasbenih instrumentov s Češkega. Največ zasluge ima požrtvovalni in delavni član društva g. Kaferle Alojz. Z velikim navdušenjem je posebno mladina prejela instrumente, da se bodo mogli dobro izvežbati za obisk domovine v letu 1932.

Preosnovala se je nanovo zopet zveza društev sv. Barbare. Ta delavska društva imajo tukaj med Slovencev okoli 700 članov delavcev. V teh društvih se goji delavski in narodni duh in njihovi člani so najzavednejši katoliški Jugoslavlani v Holandiji.

Ravno tem društvom se je treba zahvaliti, da tudi letošnji misijon tako lopo uspeva. Z velikim veseljem prihajajo Slovenci s svojimi družinami in poslušajo besede slovenskega delavskega kaplana iz Hrastnika g. Al. Zalarja. Ob večerih pri petih litanih pa milo doni po holandskih cerkvah pesem iz slovenskih grl, pesem k Mariji: Marija k Tebi uboge reve, mi zapuščeni vpijemo..

Na sredi: Zenin Ferme Janez, rudar iz Zagorja. Nevesta Hribar Julijana, blizu Kamnika. Zraven ženina č. g. Oberžan Drago, izseljeniški duhovnik v Holandiji. Ob nevesti č. g. Al. Zalar, delavski kaplan iz Hrastnika, kot misijonar v Holandiji. — Vsi ostali delavci so člani društva sv. Barbare v Brunssumu.

Šahovski turnir za prvenstvo ljubljanske univerze

Ceprav so bili najboljši ljubljanski šahisti ravno v vrstah akademikov, se vendar od obstoja univerze ni mogel izvesti turnir za prvenstvo univerze. Da tak turnir letos organizira, se je sestavil pripravljalni odbor izmed najbolj znanih ljubljanskih šahistov in šahovskih organizatorjev, ki je vse priprave že končal, tako da se bo v soboto 21. t. m. začel turnir z izebranjem parov in z brzoturnirjem vseh udeležencev. Otvoritev kakor tudi sam turnir se bo vršil v prostorih Narodne kavarne. Igralni dnevi so določeni za torek in petek zvečer, tretji dan se bo določil pri otvoritvi.

Protektorat je prevzel svetovni mojster in univerzitetni profesor dr. Milan Vidmar, vodja turnirja bo pa nesor ljubljanskih šahistov g. Pfeifer. Razsodišče tvorita protektor in vodja, poleg njiju še en igralec, ki ga tadvu sporazumno določita.

Odbor kakor tudi protektor in vodja nam jamčijo, da bo stal turnir res na višini in bo pokazal moč jugoslovanskega šaha. Po prijavah sodeč bo turnir prekašal kvalitativno vse ljubljanske turnirje v teku zadnjih let, ker bodo sodelovali: jugo-

slovanski mojster Vogelnek Adolf, ljubljanski pravak Rupnik Zdenko, dalje Milan Vidmar ml., Gabrovšek Ludvik in Julij, Cibic Boris in drugi. Posebno zanimiv bo turnir radi tega, ker bodo tekmovali tudi oni šahisti, ki so dosedaj nastopali le v akademskih društvih, a so po moči skoraj enakovredni najboljšim ljubljanskim šahistom. Obenem se bo pokazala v tem turnirju moč posameznih akademskih društev v šahu.

Poleg razpisanih nagrad bodo določene še posebne nagrade.

Prijave se sprejemajo do sobote zvečer pisмено na naslov Gabrovšek Ludvik, univerza, in sicer znaša prijavnina 10 Din, kavcija pa 50 Din. Ker je število udeležencev omejeno na 14, ne bodo mogli biti sprejeti vsi, ki bi spadali na ta turnir. Pravico do sprejemanja si je pridržal odbor, ki nam jamči s svojo sestavo, da bo izbral res najboljše. Njegovo izbiranje je oteženo, ker letos ni bilo mogoče prirediti kvalifikacijskega turnirja, kar se pa namerava izvesti drugo leto.

Romuni in Jugoslavlani

Belgrad, 18. novembra. I.

Nocoj je predaval na tukajšnji radio postaji romunski poslanik Buranescu o kulturnem sodelovanju med Jugoslavlani in Romuni. Predavanje romunskega poslanika je vzbudilo v vseh tukajšnjih krogih največjo pozornost. Vašemu dopisniku je minister Guranescu ljubeznivo dal na razpolago za »Slovenca« sledeče misli, katere je v teku svojega predavanja obdelaval.

Naši dve državi sta politično zvezani v Mali Antanti. Akoravno se je ta zveza šele pred kratkim osnovala in dobila sedanjo politično obliko, smelo trdim, da so kulturni stiki, ki nas vežejo drug na drugega, že davni in da je politična zveza in sodobno prijateljstvo le nujen izraz že daljnih kulturnih odnosov. Ne samo dejstvo, da smo vedno bili prijatelji in da ni nikdar prišlo med nami do nezaljubljenih sporov, je treba poudariti, da najdemo na celi črti od Jadranskega morja do Dnevske sodeve iste sredozemske kulture, ki je polagoma pronicala in silila proti severu ter dala narodom isto kulturno obeležje ter vplivala enako

na narodni razvoj in mu dajala slično inicijativo za narodno pesem, ki še dandaneokazuje našo kulturno skupnost. Isti so motivi v izražanju narodne umetnosti, bodisi v pesmi ali v kulturi, ali v slikah. Toda najbolj frapantna sličenost se nahaja predvsem na polju narodnih pesmi in narodnih plesov. Tam se morajo iskati idejni temelji našega sodobnega prijateljskega sožitja. Naš romunski kmet izraža svoje notranje življenje v svojih pesmih, svojo tugo in svoje veselje izliva v pesem in v svoj narodni ritim. Tako so nastale nove uspevanke, balade, žalostinke, »doric«, ki so najprimitivnejši izraz one nejasne ljudske nostalgije, ki predstavlja duševno življenje našega in vašega kmeta. Naše »sarbec« so vaša kola, vaše kokonječe pa zopet peljejo čez Donavo od kjer smo jih mi vam dali. Te naše skupne kulturne zaklade bo treba izkopati iz zgodovinske pozabljenosti, ker so najsigurnejša garancija, da bomo še nadalje tudi na političnem in gospodarskem polju znali obraniti našo skupnost, ki je potrebna za vzdrževanje ravnotežja na našem izpostavljenem prostoru v vzhodni Evropi.

Martinski sejem v Melliki

Mellika, 17. novembra.

Tako pripoveduje zgodba o sv. Martinu, da je dal pol suknje prosiaku, ker mu ni imel kaj drugega dati. Martinski semenj je pokazal, da bi bilo treba, da pride sv. Martin tej naši revščini na pomoč. Tako so občutli kramarji in tako so čutili kupovalci, da bi šla v prometi samo tista polovica, ki bi je daroval sv. Martin potrebnim.

Bilo je kramarjev in kupcev, da se je vse trilo, a vsi so govorili, da ni nobene prave kupčije. In je tudi res ni bilo! Cene prvovrstnih volon so dosegle komaj 4 Din. Povprečno pa se je preko 3 Din le prav malo prodalo. Cena slabši živini je bila 2 Din za kg. Za 650 Din se je dobila že lepa krava. Prodanih je pa bilo nekaj slabših živali tudi po sramotni ceni 300 Din. Mladi prašički so se prodali po 30 Din. Hrva purani, katerih na jesenske sejme priženo s Lepiškana cele kate, so bili po 40 Din in tudi ceneje.

Radi bi si ljudje kupili marsikaj, toda od kod vzeti denar, ko za celega junca komaj še kupiš en par škornjev. Pa junec mora imeti že kar 200 kg, da je vreden enih škornjev.

Takole modruje narod: samo hude zime nas Bog varuj, pa bomo že kako uškali spomladi. Če bo pa zima ostra, bo oš toji!

Požar v Dol. Logatcu

Dolenji Logatec, 19. nov.

Snoči ob 11 je zgorel kozolec tukajšnjemu tesarskemu mojstru Pišlarju. Pod kozolecem je bil hlev, iz katerega so se pravočasno rešili kravo in osla. Požarna brambra se je omejila v glavnem na obrambo bližnjih poslopij, ki so bila v nevarnosti, da se vnamejo. Temu in pa mirni noči je pripisati, da se požar ni razširil. Vzrok požara ni znan, domnevajo pa, da je bil ogenj podtaknjen od iste zlobne roke, ki je že pred 3 tedni poskusila zažgati požar v prav tem poslopiju s tem, da je v neposredno bližino sene v kozolec postavila gorečo svečo, kar pa je bilo pravočasno opaženo in nesreča preprečena — žal le za nekaj tednov.

† P. Hubert Rant

Ljubljana, 19. nov.

V današnji številki smo na kratko sporočili javnosti žalostno vest, da je snoči ob pol 8 umrl v Leonišču p. Hubert Rant. Čeprav je 61 letni duhovnik živel vse življenje skromno in ponižno, vendar je bilo njegovo ime daleč znano. Pokojnik se je rodil v Škofji Loki, kjer je bil njegov oče, Primož Rant, zadnji oskrbnik gradu. Gimnazijo je pokojnik študiral v Ljubljani in Karlovcu, nato pa je vstopil v noviciat frančiškanskega reda na Trsat.

Prva leta svojega redovniškega življenja je prebil na Kostanjevici pri Gorici in v Kamniku. L. 1894. pa je bral novo mašo v Ljubljani. L. 1896. je odšel p. Hubert Rant v Egipt. V to deželo se je že do tedaj naselilo mnogo Slovencev, zlasti primorskih deklet, ki so služila v Aleksandriji in Kairu za služkinje. Z vso silo in z vsemi močmi se je p. Hubert Rant zavzel za ta zapuščena dekleta in slovenske delavce ter jim osnoval krščanske organizacije. Tako jim je reševal vero in njihove duše. Samo šest let je trajalo to njegovo delo v Egiptu, bilo pa je kronano z uspehom.

Nato se je vrnil v domovino, kjer je stopil v vojsko kot kurat. Kot tak je služboval v Gorici, Innsbrucku, Trstu, Mariboru in nazadnje v Dubrovniku. L. 1914 je ob izbruhu vojne odšel kot divizijski župnik k. l. armadi in z njo na rusko fronto. Od tam je romal z vojaki na italijansko fronto. Vojna leta so mu zrahljala njegovo zdravje. Po razsulu Avstrije je takoj vstopil v jugoslovansko vojsko. Jugoslavija ga je poslala na Dunaj, kjer je z ogromnim trudom zbral imena vseh padlih naših vojakov. To svoje delo je nadaljeval tudi v Novem Sadu, kjer je služboval nazadnje do leta 1930, ko je bil vpokojen kot višji vojni svečenik.

P. Rant se je zadnje leto preselil v Ljubljano, kjer je užival zaradi svoje ljubeznivosti, družabnosti in odločne značajnosti veliko spoštovanje. Pokojnik je podpiral svojo mater Terezijo, ki živi pri pokojnikovi sestri Selesti, ženi znanega ljubljanskega obrtnika Engelberta Franchettija.

Pokojnik je zadnje leto svojega življenja težko zbolel, in sicer se mu je vnela reberna mrena, nazadnje pa tudi srčna mrena. Po težkih bolečinah je snoči v Leonišču izdihnil svojo blago dušo.

Za njegova blaga dela naj mu Bog podeli večno plačilo in naj mu sveti večna luč!

† Ivan Lapajne

Eden najstarejših slovenskih združnih delavcev je bil pokojni Ivan Lapajne. Pred vsem pa je omebno vredno in potrebno njegovo delovanje kot ravnatelj meščanske šole in pisatelj.

G. Ivan Lapajne se je rodil 22. februarja 1849 na Vojskem pri Idriji. Osnovno šolo je obiskoval v Idriji, realno v Gorici in Ljubljani, moško učiteljsko v Ljubljani, kjer je napravil leta 1868 zrelostni izpit, ki ga je usposobil za učitelja na glavnih šolah. Ker ni dobil takoj službe, je vstopil po maturi v 5. realno. V tem letu je bil inštruktor v rodbini takratnega dež. predsednika Konrada Albichsfelda, ki je postal pozneje na Dunaju naučni minister. Po prizadevanju Konrada Albichsfelda je dobil Lapajne službo učitelja na rudniški šoli v Idriji, kjer je prebil dve leti, potem je postal nadučitelj v Ljutomeru; nadučiteljsko službo je opravljal sedem let. Leta 1878 je bil imenovan za začasnega ravnatelja na novo ustanovljeni meščanski šoli v Krškem, štiri leta pozneje je postal stalni ravnatelj; na tem službenem mestu je ostal do upokojitve leta 1906. Ker je bila novoustanovljena meščanska šola v Krškem mišljena kot nekakšna poučevalnica za Posavje, je avstrijska naučna uprava mislila imenovati za ravnatelja nekega nemškega profesorja. Ker so pa poznali člani »takratnega krškega okrajnega šolskega sveta« g. Ivana Lapajneja po njegovih spisih kot izvrstnega šolnika, mladolinjuba ter narodnjaka in ker so hoteli imeti na vodilnem mestu meščanske šole Slovence, so glasovali pri seji, ko se je oddajala ravnateljska služba, za g. Lapajneja proti volji takratnega glavarja in naučne uprave. Leta 1871 je napravil g. Lapajne na učiteljsko v Ljubljani usposobljenostni izpit za meščanske šole iz jezikovno-zgodovinske skupine. Bil je prvi Slovenec na bivšem Kranjskem, ki je imel toliko volje in poguma, da je šel k izpitu pred popolnoma nemško izpraševalno komisijo.

Ker ni imel takrat noben založnik poguma založiti šolskih zvezkov s slovenskimi napisi, je izdal g. Lapajne na lastne stroške pisanke, ki so imele na obojih straneh zemljevid s slovenskim besedilom; izdaja teh zvezkov ga je stala 2000 goldi-

ODOL-zobna pasta
tudi pri največji moči, ki
se jo more uporabljati pri
čiščenju zob golovo ne
načne zobne ličvine.

narjev. Ker ni bilo odjemalcev za te zvezke, jih je ob priliki svojih nadzorovanj razdeljeval učencem brezplačno po osnovnih šolah. Po njegovi zasluzi so dobivali v prvih letih obstoja meščanske šole učenci brezplačno vse učne knjige in šolske potrebšline. Takoj po svojem prihodu v Krško si je osnoval lastno vremensko opazovalnico. Leta 1883 je priredil v šoli poljedelsko, živinorejsko in sadlarsko razstavo v zvezi s tombolo; dobitki so bili poljedelski stroji. Razstava je bila zrcalo takratnega blagostanja okoliških kmetov. Veliko truda je imel g. ravnatelj Lapajne z nabavo opreme in učil za meščansko šolo. Podpirali so ga pri tem delu učitelji, ki so službovali na šoli.

Ravnatelj Lapajne je ustanovil v Krškem leta 1885 okrajno posojilnico. — Pisateljako delovanje Ivana Lapajneja je bilo obširno in mnogovrstno. V Ljutomeru je osnoval list »Slovenski učitelj«, ki je zagovarjal nove šolske zakone in pravice slovenskega učiteljstva. Leta 1890 je osnoval v Celju političen in gospodarski list »Domovina«, ki je imel ilustrirano prilogo »Obrtnika«. Nadalje je ustanovil list »Dolenske novice«, ki so izhajale pod njegovim uredništvom štiri leta v Novem mestu. V Krškem je izdal list »Slovenski zadrugar«. Poleg vsega tega je sestavil, episal, oziroma poslovenil vrsto šolskih knjig iz najrazličnejših strok. Njegova samostojna dela so: Kranjsko ljudsko šolstvo (1870), Politčna in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev (1883), Prvi pouk (1885), Praktična metodika za učitelje in učiteljske pripravnike, Domovinslovlje, Krško in Kršani (1894), Kratka zgodovina pedagogije, Gurfelder Gedenkbücher. (Na željo gospe Hočevarjeve je izšla knjiga leta 1894 tudi kot podlistek v listu Südsteirische Post, ki je izhajal v Mariboru.) Njegova zadnja knjiga o posojilnicah je doživela tri izdaje. V prvi izdaji se je imenovala »Navodilo o osnovanju in poslovanju slovenskih posojilnic«, v drugi »Slovenski posojilničar«, v tretji izdaji, ki je izšla po prevratu, se je pa imenovala »Jugoslovanski posojilničar«.

Kot nadučitelj je dobil v Ljutomeru od štajerske kmetijske družbe srebrno kolajno, od okrajnega šolskega sveta v Krškem leta 1888 ob priliki desetletnice šole slovenski pohvalni dekret, po prevratu pa za zasluge kot šolnik in organizator posojilnice red sv. Save V. razreda.

Tramvaj v Št. Vid odprt 28. novembra

Ljubljana, 19. novembra.

Zadnji mesec so tramvajeka dela ob progi št. Vid—Šiška kljub slabemu vremenu lepo napredovala. Proga je v svojem spodnjem stroju do zaključka v št. Vidu končana; prav tako so že postavili drogov in je napeta že ena žica. Vsa dela bodo končana do sobote 28. t. m. V soboto dopoldne bo kolavdacija proge, popoldne pa slovesna otvoritev. S tem bo zaključena prva etapa razširjenja tramvajeka proge.

Smrt v gozdu

Železniki, 19. novembra.

V torek jutraj so odšli spravljal hlode iz Dašenske grape pri Železnikih na Gorenjskem posestnik Košir, njegov sin Jože in posestnik Peter Mesec, vsi iz Češnjice pri Železnikih. Ob 12 so se vsedli h kosilu, da povžijejo, kar so prinesli s seboj. Ker je deževalo, je oče opozoril sina, da morajo imeti napravljeno kako streho, da bodo vsaj med kosilom na suhem. Sin je šel nato po kako jelko, da bi streho takoj naredil. Ker ga ni bilo dolgo časa nazaj, so ga šli klicati in iskati. Našel ga je Peter Mesec mrtev. Ležal je v mali vodi z zlomljenim tilnikom.

Kako se je nesreča zgodila, so dobro ne ve, vendar ljudje sodijo, da je najbrže hotel skočiti čez vodo, pri čemur mu je moralo spodnesti na mokrih tleh, da je padel vznak in si pri padcu zlomil tilnik in oblezal mrtev. Na licu mesta si je nesrečo ogledala takoj pristojna komisija z g. dr. Strnadovo, nakar so mrtnega fanta prepeljali domov in ga v četrti jutraj ob 8 pokopali na župnem pokopališču v Selcih. Fant je bil star okrog 30 let in zelo priden ter ga bo družina težko pogrešala.

Slovenec umoril Slovenca

Slovenska tragedija v Ameriki

Slovenski ameriški listi poročajo iz Chicaga:

Dne 27. oktobra jutraj so našli rojaka Antona Pengova umorjenega v njegovem stanovanju na 1842 S. Laflin St. Ležal je počez na postelji s prebito lobanjo. Policija je sedaj dognala, da je bil izvršen roparski umor.

Dne 29. oktobra jutraj je 38 letni Čeh Frank Šeftir po imenu, priznal na policijski postaji Maxwell, da je on ubil Pengova v ponedeljek zvečer in mu vzel 86 dolarjev. Pri njem so našli še 26 dolarjev, ostalo je pa že zapravil, oziroma je plačal dolg na stanovanju. Kakor je povedal, sta Šeftir in Pengov skupaj delala v slavnikaški tovarni in sta se dobro poznala.

Šeftir je bil aretiran po odkritju zločina. Policija je v torek prišla vse, o katerih je izvedela, da so bili prejšnji dan s Pengovom. Prijetih je bilo tudi nekaj rojakov, toda bili so kmalu izpuščeni. Najbolj sumljiv pa je bil Šeftir. On in Pengov sta skupaj popivala v ponedeljek na 22. ulici in takrat

je Šeftir videl, da ima Pengov precej denarja pri sebi. Okrog četrte popoldne sta odšla v Pengovo stanovanje. Pengov je bil že malo omenen od pijače. Legel je v posteljo in kmalu zaspal. Šeftir je poiskal ključno in udaril spečega nekolikokrat po glavi, potem mu je vzel denar in odšel. To je bilo še zgodaj pred večerom. Tako je Čeh povedal policiji. Šeftir je včerov brez otrok in je stanoval na naslovu 1436 W. Adams St.

Pengov je bil star 47 let in doma iz Podgorice nad Ljubljano. Pred desetimi leti je njegova žena Agata izločila ločitev zakona, ko je bil on na obisku v stari domovini. V Newyorku ima sestro, v Cicero pa bratrance. Pengov je stalno delal v elamnikarski tovarni in je dobro zaslužil.

Tako ameriški listi. — Po poročilih pa, ki se v zasebnih pismih prišla iz Chicaga v Ljubljano, je Slovenca Pengova umoril slovenski rojak — torej ne Čeh — Franc Šiftar, doma z Vira pri Domžalah, po domače Končkov.

Ljubljana Revežem na pomoč!

Ljubljana, 19. novembra.

Po drugih mestih Evrope in severne Amerike, najbolj pa v Nemčiji, kjer je brezposelnost največja, so se letos pričele velike in širokopotezne akcije za pomoč revežem. Zima je pred vratmi in vsi ljudje s strahom pričakujejo, kaj bo. Tisti, ki so preskrbljeni, se sicer zase ne boje, vendar pa je tudi njim velika skrb, kaj bo z drugimi, ki niso. Nobenemu človeku ne more biti vseeno, če dober del njegovega naroda propada. Prav tako ne more biti nobenemu človeku vseeno, če bližnji trpi pomanjkanje. Malokdaj v zgodovini pa je bila beda tako razširjena, kakor je danes. Zato je hja tudi malokdaj tako potrebna velika dobrodelna akcija, kakor je sedaj. Take akcije pa se ne smejo omejit samo na ozek krog ljudi, temveč se morajo razširiti na vso skupnost, da zmorejo vsaj nekoliko omiliti vso strahotno revščino. Tako vemo, da rešimo v Nemčiji pobirajo ljudi z avtomobili od hiše do hiše živeč, obleko, kurivo in drugo potrebno za reveže in brezposelne. Nekaj takega bi bilo potrebno tudi v Ljubljani.

Res je, da pri nas brezposelnost, hvala Bogu, ni zavzela takega obsega kakor drugje, vendar je to le slaba tolažba, zakaj tudi pri nas imamo vse polno lačnih, bolnih, brezposelnih, ljudi brez doma, brez potrebne obleke, dosti, dosti ljudi, ki ne vedo zjutraj, kje bodo opoldne kosili, in takih, ki kmalu ne bodo vedeli, kje si bodo mogli ogreti

premraženo telo. Na iniciativo raznih dobrodelnih organizacij v Ljubljani in socialnega oddelka mestne občine se sedaj sestavlja v Ljubljani odbor, ki bo v kratkem izvedel na prebivalstvo oklice, da sodeluje pri tej akciji. Kakor smo se informirali na magistratu, sodelujejo v tem odboru razne dobrodelne organizacije, tako Caritas (Vincencijska in Elizabetna družba), krajevni odbor Rdečega križa, Kolo jugoslovanskih sester, Krščansko žensko društvo, Skrb za mladino itd. Ko bodo končane priprave za to akcijo, se takoj prične zbiranje darov. Odbor bo apeliral na vsakogar, naj odstopi za dobrodelno akcijo vsaj en odstotek svojih mesečnih prejemkov ali pa kaj v naturalijah. Dobrodošla bo obleka, živila, kurivo, sploh vsaka stvar, ki more količnik olajšati bedo in trpljenje mnogih. Tudi v Ljubljani bo vozil zbiralni avtomobil od hiše do hiše ter nabiral darove.

Ta nabiralna akcija, katere vsi dohodki se bodo uporabili izključno le za olajšanje bede najbolj potrebnih, je zamišljena zelo širokopotezno in bo odbor skušal doseči, da bo pri njej sodelovalo prav vse prebivalstvo mesta. Se sedaj pa apeliramo na mestno prebivalstvo, naj z odprtim srcem in odprtimi rokami izkaže umevanje za to akcijo, ki je prišla ravno o pravem času. S tem razumevanjem more ljubljansko prebivalstvo tudi dokazati svojo visoko socialno zavest in notranjo, resnično srčno kulturo.

Socialno skrbstvo v številkah

Ljubljana, 19. novembra.

Socialnopolitični odsek mestnega občinskega sveta in socialnopolitični urad sta sedaj končno izdelala osnutek za proračun mestnega socialnega skrbstva za l. 1982. Ta proračun ne kaže bistvenih sprememb v razmerju z letošnjim. Vendar je kljub večjim potrebam znižan.

Starostna oskrba bo zahtevala približno 1 milijon 600.000 Din izdatkov. Od teh je najvišja postavka: redne podpore v skupnem znesku 990.000 dinarjev. Mestno zavetišče za osemletoke bo zahtevalo 1.228.000 Din.

Mladinsko skrbstvo bo imelo 1.060.000 Din. Važnejše postavke v mladinskem skrbstvu so: dnevna zavetišča 139.000 Din, poštinske kolonije za 250 otrok 80.000 Din (večina otrok bo na poštinih v Mednem). Oskrba v zavodih bo veljala

185.000 Din. Pri otroških zavetiščih bo mestna občina prihranila 100.000 Din, ki pa se nalože kot postavka za zgradbo poštinskega doma v Mednem za l. 1982. Mestna občina namerava namreč v Mednem zgraditi stalni poštinski dom.

Podpore za brezposelne delavce bodo znašale letos v skupnem znesku 300.000 Din. Skupno pa bodo znašali vsi izdatki za delavsko skrbstvo 340 tisoč dinarjev.

Razne podpore karitativnim društvom v dobrodelne namene, dalje izdatki za dobrodelne prireditve, božična in velikonočna obdaritev ubožnih slojev in otrok ter podobno pa bo veljalo mestno občino 150.000 Din.

Ta osnutek potrebuje seveda končne odobritve, vendar kaj bistvenega na ne bodo mogli spreminiti v njem, kvečjemu, če bodo kaj zvišali, kakor bi bilo potrebno.

Kaj bo danes?

Drama: Zapra.

Opera: »Sneuročkas, Red C.

Union, verandna dvorana: VII. prosvetni večer. Proslava 25. letnice smrti Simona Gregorčiča. Predava prof. Ivan Dolenc. Sodeluje akademski orkester. Ob 8 zvečer.

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

POZOR! Svinjsko meso zopet ceneje. POZOR! Od sobote 21. nov. dalje se prodaja svinjsko meso I. vrste po 14 Din, II. vrste po 12 Din, slanina pa 13—14 Din za kg na stojnici.

JAKOB JESIH ml. — Solski drevored.

© VII. Prosvetni večer, ki bo danes v petek, 20. t. m. ob 8 zvečer v verandni dvorani Union, bo posvečen 25. letnici smrti Simona Gregorčiča. Ta pesnik je nosil naslov »Goriški slavček«, vsi njegovi spevi opevajo solneno Goriško, bistro Sočo in doživljanje onih Slovencev, kateri žive danes pod Italije. Pesnik je s preroškimi očmi gledal v temno bodočnost svojega naroda v krasni pesmi »Sočie. 25 let je minulo in pesnikove slutnje so se uresničile. Dvojno bol v teh dneh trpimo tudi mi, bolni po izgubljeni Goriški nas teži, pa tudi bolest, da njegovi sorojaki ob morju in Soči ne morejo danes slaviti 25. letnice ljubljenskega pevca Simona Gregorčiča. Prav vsled tega je naša narodna dolžnost, da vsaj mi po slehernih mestih, trgih in vaseh slavimo pesnika Simona Gregorčiča. Nocojšnji spored je sledeč: Kvartet akademikov počasti spomin pesnika s sledečimi pevskimi točkami: Jakob Aljaž: Na bregu; Jakob Aljaž: Soči; Marko Bajuk: Rože je na vrtu pela; P. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko; Jakob Aljaž: Na dan. Nato sledi predavanje prof. Ivana Dolena o Simonu Gregorčiču. Predavanje spremljajo skiptične slike. Vljudno vabilo, da se prosvetnega večera udeležijo častilci in častilke pokojnega pesnika, kakor tudi vsi oni goriški rojaki, kateri v svoji nekdanji domovini ne morejo počastiti pesnika. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvez, Miklošičeva c. 5. Navadni sedeži 3 Din, stojišče 2 Din, za dijak 1 Din.

© Gledališka predstava v Rokodelskem domu, Komenskega ul. 12. V nedeljo 22. t. m. ob 5 popoldne bo Podporno društvo Zveze služkinj vprizorilo lepo igrano »Rože in trnje« in pevski zbor služkinj bo zapel nekaj pesmic. Vse prijatelje in vse, ki se zanimajo za delo naših služkinj, vljudno vabimo, da se predstave v polnem številu udeležijo. Predprodaja vstopnic je v mlekarni na Sv. Petra cesti 33.

© Ljubezen do bližnjega je za slehernega katoličana dolžnost. Ta ljubezen ne sme izvirati iz naravnih nagibov, temveč mora poganjati iz globočine katoliške vere. Ljubezen do bližnjega je postala nova križarska vojska, katere združuje vse slavnosti za pomoč bednim in zapuščenim. Sv. Elizabeta je zaščitnica krščanske ljubezni do bližnjega. V teh dneh se spominja katoliški svet 700 letnice njene blažene smrti. Da bi ta pristna krščanska ljubezen do bližnjega segla tudi v naša srca, zato so si vsa prosvetna društva, kakor tudi verske in dobrodelne organizacije za letošnje leto postavile devizo, vse svoje delovanje postaviti pod krščansko karitativno zastavo. V nedeljo, 22. novembra ob 8 zvečer se bo vršila v veliki dvorani Uniona svečana akademija v proslavo 700 letnice sv. Elizabete. Spored obsega deklamacije, petje, otroški prizorček z rajanjem ter predavanje o luringijski knežiji Elizabeti, katero ima dr. R. Roman Tominec. Tem potom vabimo č. duhovščino, č. redovnike in redovnice, vse karitativne verske in prosvetne organizacije, da se te skupne proslave udeležijo v kar najbolj obilnem številu. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki je danes in jutri do 8 in 12 in od 2 do 6 v knjižnici Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 5. Letotam se bodo prodajale vstopnice tudi v nedeljo od 11 do 12. Zvečer pa eno uro pred začetkom akademije. Vstopnica: sedeži od I. do III. vrste 10 Din, od IV.—XXI. vrste 5 Din, balkonski sedeži 5 Din, galerija 3 Din, stojišče 2 Din.

© Pošten in spreten šofer, ki je bil nad 3 leta v službi pri Maloželezniški družbi, ves čas nezakazovan in brez pregreška, je v sredo 18. novembra izgubil službo ter išče novega gospodarja. Ker poznamo moža in njegove sposobnosti (ne piše in ne kadi) ter nam je popolnoma nejasen vzrok, zakaj je tako nenadno izgubil službo, ga toplo pri-

poročamo. Njegov naslov je na razpolago v uredništvu »Slovenca«.

© Komorni koncert. V petek, dne 27. se vrši komorni koncert, ki ga priredita v Filharmonični dvorani violinist Karlo Rupel in prof. Janko Ravnik. Program je popolnoma nov za Ljubljano. Opozorjamo na ta koncert. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

© Prosvetna zveza prosi, da pridejo iskat knjige družbe sv. Mohorja vsi oni naročniki in naročnice, ki so jih naročili pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 5. Za poštnino se računa 3 Din.

© To ni zgled! Pred časom smo objavili poziv g. bana hišnih posestnikom, naj znižajo najemnine. Ta poziv žal ni imel skoraj nobenega vidnega uspeha. Potrebno pa bi bilo, da bi hišni posestniki imeli tudi zgled v javni upravi. Te dni pa so nekateri stanovanjci mestnih hiš za Bežigradom dobili obvestilo, da se jim najemnine — zvišali. Povzeto tega pa bodo morali plačati razliko za vse leto nazaj! Ni čudno potem, če bodo hišni posestniki še manj pripravljeni zniževati najemnine, ko daje mestna občina sama take slabe zgled. Tudi banovina bi lahko znižala v svojih poslopih najemnine državnim in drugim uslužbencem. Tem se zde stanovanja v banovinskih hišah že predraga in premišljujejo, če ne bi bilo dobro preseliti se v zasebne hiše. Torej, z dobrimi zgledi naprej!

© Elizabetna konferenca Trnovo je na dan sv. Elizabete, ob epominu 700letnice njene smrti, pogostila po skupni sv. maši 20 najrevnejših. Z zavžitkom pečiva in z nekaj kovači v rokah so se ginjelo zahvaljevali predsednici gospej Humekovi in odboru Elizabetne konference. Ob tej priliki naj povemo, da ima Ljubljana skladišče za vso svojo revščino v trnovskem predmestju. Da se mesto očisti, so morale pasti neštete barake v Zeleni jami, za Bežigradom, na Prulah, za Ljubljano. Vse to se je naselilo v Trnovem v izanekih barakah, v kasarnah in v Mestnem logu, kjer je nastala velika vas samih barak »Sibirija« imenovana. Pridite in videli boste, da je dolžnost vse Ljubljane, da pride na pomoč tej revščini. Trnovčani ne moremo vsemu kaj, — Elizabetna konferenca bo skupno z Vincencijsko priredila božičnico za revne otroke. Prosimo, da ne odklanjate nabiralnih pol in položnic.

© Podpore brezposelnim. Na socialni urad mestne občine se sedaj pred zimo zatekajo razni brezposelni ljudje še v večjem številu prosit podpor kakor običajno. Mestna občina pa načelno ne daje podpor v denarju, temveč le v naravi, to je, da jim nakaže hrano ali obleko, ali pa jim plača morebiti stanovanje. Le v redkih izjemah daje tudi denar. In še drug način podpiranja brezposelnih je, ki ga je sedaj našla mestna občina. Po mestnih parkih in gozdovih je namreč sedaj na jesen mnogo dela s čiščenjem in pospravljanjem. Socialni urad zato nakazuje delazmožnim brezposelnim ljudem delo v parkih in gozdovih. To delo pa dobe plačano. Sploh je najboljšje zdravilo proti brezposelnosti ta metoda, da se poišče delo zanje. Le ko bi se ta način dal vedno izvajati!

© Člani Fotokluba Ljubljana naj pridejo radi važnih internih sporočil čim prej v društveni lokal, Strossmayerjeva ul. 4 (vsak delavnik od 10 do 12 dop. in 8 do 10 zv.). Izlet, ki se ni mogel vršiti zadnje nedelje, se bo vršil ob primernem vremenu v nedeljo 22. t. m. Člani in prijatelji društva se zberejo ob 1 pop. v društvenem lokalu. — Tajnik.

© Cene mesu se nižajo. Na ljubljanskem trgu vlada že nekaj časa med mesarji precejšnja konkurenca in so mesarji pričeli zniževati cene mesu. Včeraj je večina mesarjev že prodajala tetelino I. vrste po 14, II. po 12 in III. po 10 Din, govedino I. vrste po 12, II. po 10 Din, prašičje meso po 16 Din in le v nekaj slučajih po 18 Din, slanina hrvatskih prašičev je po 16 Din, domačih prašičev pa po 14 Din, salo po 16 Din, ribica domačega prašiča pa po 15 Din. Nižje cene mesu so logična posledica, ker tudi cene živini rapidno padajo.

© Nesreče pri delu. Včeraj je sprejela bolnišnica tri ponesrečene, ki so se vsi ponesrečili pri delu. 19letni knjičavničarski pomočnik Avgust Ipavec, stanujoč v Zgornji Siki, je bil zaposlen kot žagar pri Karlu Sinkovcu. Včeraj popoldne je rezal s cirkularno drva v Gerbičevi ulici 19. Ko je žagal zadnje poleno, se mu je cirkularka ustavila na grč. Ko je popravljal poleno, pa mu je cirkularka odrezala 4 prste na desni roki. Reševalni avto ga je prejel v bolnišnico. — 23letni sin posestnika Alojzija Korošec iz Rudnika pri Ljubljani je včeraj popoldne podiral v gozdu hraste. Med tem delom mu je hrast padel na desno nogo in mu jo zlomil. — Pri sekanju dreveja se je tudi ponesrečil včeraj popoldne 23letni Andrej Gantar, delavec iz Rovt pri Logatcu. Nekaj deček ga je namreč po nesreči vsekali s sekiro po glavi. Rana je sicer huda, vendar pa ni nevarna.

© Mestna zastavljavnica bo imela redni dražbi aprila t. l. zastavljenih predmetov, in sicer za dragocenosti (zlatnino, srebrnino itd.) 7. decembra, efekte (perilo, obleko, stroji itd.) pa 12. decembra t. l. od 15 dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15.

© Pozor pred potepuhi! Za ljubljansko kriminalno kroniko ni dosti zalego, da je policija

pravila v zapor vlomileko tolpo devetih mladeničev, zakaj tatvine in vlomi se čimdalje bolj množijo. Včeraj je policija prejela cel kup ovadb o malih tatvinah. Posebno so se tatovi vrgli na obleke, zlasti na zimске suknje. Te tatvine se dogajajo navadno tako, da prihajajo razni delomrzniki in potepuhi v hiše, in če jih kdo vpraša, kaj hočejo, ponižno prosijo za kakšno podporo ali milodar, če jih pa nihče ne opazi, pa zmaknejo karkoli. Največ tatvin se pripeti v odprtih predsohah. Prebivalstvo zato opozorjamo, naj veže in sobe pred stanovanji skrbno zaklepa in naj izroči vse sumljive potepuhe, ki beračijo, čeprav so zdravi in delazmožni, najbližjemu stražniku. Le tedaj, če bo prebivalstvo sodelovalo e policijo pri pobijanju tatvin, bodo te prenehale.

© Z odgonske postaje. Za gospodo in za tiste, ki imajo denar, pa nimajo v Ljubljani stanovanja, so hoteli in prenočišča. Za tiste, ki nimajo denarja, za reveže, krive ali nedolžne, pa je ljubljanska odgonska postaja in njeni zapor v magistratnem posloju. Ta hotel je letos prenočil že okoli 800 oseb. Včeraj se je nabralo v zaporih odgonske postaje zopet 13 raznih izgnancev, izgnancev in potepuhov. 10 jih je prišla ljubljanska policija, da jih izžene na Hrvaško in v druge karje, 3 pa je poslala v Ljubljano zagrebška policija. Zanimiv tragičen tip med temi izgnanci je starejši možakar Matek iz Siska. Mož je oblečen v zamazano suknjo, ki je bila nekdanj gospodski, na glavi pa ima vsaj sto let star cilindar. Mož se ima za pesnika in peva ter si s petjem in improviziranimi verzji pomaga pri beračenju. S seboj vodi 4 letnega sinka (Gjurico). Mož je v zaporu odgonske postaje skoraj obupal ter je hotel najprej zadaviti sinka, nato pa se beže zaklati. Sotjetniki so mu to preprečili, ječar Jezovšek pa mu je odvzel nož. Topla juha je nekoliko moža potolažila. Tudi eno žensko je imela odgonska postaja včeraj v zaporu. Je to sirota Slava, ki trdi, da je ljubljanka, čeprav ima hrvaško ime in tudi samo hrvaško govori. V Ljubljano jo je poslala zagrebška policija. V Ljubljano je prišla skoraj gola. V teh mrzlih dnevih je imela na sebi le obleko iz tenke kotenine in nič drugega. Dobra gospa ječarja Jezovška je siroti poklonila kužno in nekaj svoje stare obnošene, a tople garderobe. Neka gospodična pa ji je podarila čevlje in nogavice. Slava se je v tako imenitni obleki dolgo ogledovala in je bila sama sebi zelo všeč. Ko pa so jo pričeli zaslišavati, od kod je, je pričela zopet obupno jokati. Sedaj na magistratu premišljujejo, kod in kam s siroto.

© Ribana perilo, batist in svileno ima v krasni izbiri Sterk, nasl. Karničnik, Stari trg 18.

Moste pri Ljubljani

Karitativni dan v Salezijanskem mladinskem domu. V proslavo 700letnice smrti sv. Elizabete se bo vršil prihodnji nedeljo v Salezijanskem mladinskem domu karitativni dan. Zjutraj ob pol 7 bo v kapelici slavnostni govor, katerega bo imel g. katehet Fr. Bonač, nato sv. maša s skupnim sv. obohajim članic Elizabetne konference iz Most. Ob 9 priredi Fantovski krožek v gledališki dvorani skiptično predavanje o krščanski dobrodelnosti. Popoldne ob 3 pa bo v dvorani govoril g. dr. Janez Ahčin, urednik »Slovenca«, o skrbi za sirote in brezposelne. Vstop bo prost.

Trbovlje

Manj pijemo. Kakor kažejo dohodki občine pri trošarini, bo letos samo pri vinu dobila manj okoli 250.000 Din kakor prejšnja leta, torej nekako eno tretjino manj od prejšnjih časov. Manj se je popilo in bo zato manj dohodkov pri pivu za okoli 30.000 in pri žganju za 50.000 Din. Ker je izkazala manj dobička, bo tudi Trboveljska plačala blizu 800.000 Din manj na občinskih dokladah, kakor pa je bilo v proračunu predvideno. Lani je bil presežek v občinskem gospodarstvu okoli 40.000 dinarjev, letos bo pa primanjkljaja precej več (en milijon); k temu pride pa še ponesrečeno zidanje šole v Hlastniku, kjer odhaja denar kakor voda skozi rešeto. Ravno v rožnatih barvah ne izgleda gospodarstvo na naši občini.

Za 25. letnico smrti Simona Gregorčiča, 21. novembra, priredijo tukajšnji emigranti Goričani in Primorce spominski večer.

Salicilno kisline, ki so jo dosedaj prodajali tudi trgovci, smejo zanaprej prodajati le lekarnarji. O tem ministrskem odloku obvešča občina vse trgovce.

Metlika

60 letni jubilej. V nedeljo dne 15. t. m. je praznovan g. Sturm Otmar, ugledni metliški trgovec, 60 letnica rojstva. Po vsej državi so se razkropili njegovi otroci, ta dan so se zbrali vsi, vseh devet, in njihove družine, da mu čestitajo. Kot spominkele te svoje obletnice je g. Sturm sezidal lepo hišo na Solskem trgu. Kot svojemu zvestemu čitatelju mu tudi »Slovenec« želi vse najboljšo!

Knjižnica Prosvetnega društva v Metliki je odprta v zimski sezoni od nedeljav od pol 12 do pol 1, ob sredah pa od 6 do 7 zvečer. Knjižnica je v zadnjem času obogatela za precej lepših del. Izposojevalnica znaša za knjigo do 150 strani pol dinarja, za debelejša pa 1 Din za en teden.

Kulturni obzornik

Ruth Schaumann v svoji najnovejši zbirki pesmi

(Wie bangt ihr doch, ich fände — kein neues Lied, wenn dieses Liedes genug? — Pa: Zu spät, schon ist das Zeugnis abgelegt...)

Na tem mestu sem že nekajkrat pisal o Ruth Schaumann. Pesniška osebnost, ki se izraža pod tem imenom, je silnejša, kar jih sodobno nemško slovolstvo premore — to je gotovo; in nova zbirka je dobremu poznavalcu pesnice kljub nepričakovani obliki očarujotih presenečenj (ali morda prav zato) le nov dokaz. Pač pa postane pravo pravcato razodetje za vsakogar, ki mu ime Ruth Schaumann še nicesar ne pomeni in jo bo šele iz »Skednja« (Die Tenne) spoznal.

Zbirka, o kateri govorim, obsega čez dve sto pesmi. Razdeljena je na šest oddelkov. V prvem opeva v svojem asketskem načinu ljubezen žene, prekipajoče življenje mlade ženske družice, veselje do materinstva. (Ich sah den Zweigen zu, die neue Knospen trieben — Und was die Erde kann, o Liebe, kann auch ich. — Ein neues Lied, ein neues Kind.) A to življenje ni vpraševanje, je hvala! (Leben ist Lob.) A to prekipanje je prepletano — kakor v ostalem vsa njena zbirka — z domačim in svetlim občevarjem s smrtjo! (Wie willst du, dass ich bleiben mag, da alle Dinge gehn? — Ali: Und keine Trauer trage, sondern Lächeln — Als Kind um meinen Tod.) A najlepši izraz njene ljubezni je v verz: Keiner liebt, er liebt denn sein Herz — So hinweg, dass er es nicht mehr finde...)

V drugem oddelku so nemara najlepše pesmi, kar jih je kdaj spevala mati; in najgloblje. Prepletano življenje in smrti se tu stopnjuje do tega le verza: Leben geben heisst Tod erfahren. — Tod erfahren heisst Ewigkeit. Pesem »Die Geburt« pa vsebuje edinstvenost pesniškega izraza za to najzgodnejše dogajanje v človeku — porajanja. (Und eine Welle — Nimmt mich der andern ab. — Hebt mich zur Helle. — Wirft mich ins tiefste Grab. — An seiner Schwelle — Steht Tod mit dürrer Stab — Und ruft die Welle — Und schwingt die Schelle — Und reist den

Hut vom Antlitz ab. — Und Felsenschlünde — Gehn auf zu einem Schacht. — Und alle Sünde — Wird so ans Licht gebracht. — Mein Leib daneben. — Glashaft aus Stein gefügt. — Darin ein Leben. — Zum Flug gegeben. — Verschlössen wie im Bernstein liegt. — Des Todes Ragen — Schwebt hoch in Gischt und Brand. — Hat mich zerschlagen — Mit seiner starken Hand. — Durch Weh und Welle — Bricht strömend, was versteinert. — Es schweigt die Schelle. — In meiner Zelle — Die Stimme eines Kindes weint.)

V tretjem oddelku so zbrani »Die Aschaffenburg Sonette« — tanke pesniške tvorbe, po tehtnosti in globini nič manjše od Rilkejevih »Die Duineser Elegien«, le da so mnogo prozornejše in jasnejše. Ta oddelkele je morda najintimnejši v tej najintimnejši vseh pesniških knjig, kar jih poznam. V četrtem oddelku so razvrščene opisne pesmi. Že iz drugih zbirk Schaumannove poznamo njeno transponiranje bibličnih in drugih verskih motivov ter sorodnih vizij v pesniško obliko, ki je podobna v načinu gledanja apert Rilkejevim Marijinim pesmim, vendar čutiš tu povsem samoniklo in variirano podajanje. Sicer je res, da je vsaka pesem te pesmice navdahnjena od globoke in resne vernosti, a v teh je tudi vsa podoba in ves okvir neosebno religiozen.

Prvo rablo in plaho ogledovanje v svet, ki jo obkrožuje, je pesnica opevala v petem oddelku, ki nosi za motto — zelo utemeljeno — naslov dela sv. Terze Avileke »Med nebom in zemljo«. Ta mestoma reflektivna lirika je pri Schaumannovi nekaj docela novega in v tem oddelku, ki je morda najbolj mračen in vsem njenem asketskem pesniškem delu, stoji zelo značilna pesem »Ein klein Getöse«, ki edina izven brez pridržka v zakliku: Herr, laes mich noch am Leben. — Es ist so echön.

Šesti in poslednji oddelkele je ves posvečen smrti. Nič ji ni tuja, nič se je ne boji, marveč da je le dver v življenje, kakor v vsej knjigi nepreslano ponavlja, opazuje njen nastan pri de-

tetu, pri nevisti, pri rudarju, pri koscu, pri skopuhu, trgovcu, duhovnu in pastirju, nazadnje zapoje se sebi prekrasno »Faltet mir die Hände nicht im Tod, wenn ihr's erlaubt. — Meines Herrn Erbarmung bin ich ganz gewiss. — Legt mich kindlich schlafen in die grosse Finsternis. — Beide Hände unter meinem Haupt... A tu sili tudi še žalost na dan.

Na dveh, treh vrsticah, ki mi še v tem tesnem prostoru ostanejo, ne morem razpravljati o čudovitem jeziku, ki je najbolj uslužno orodje izredno plodovite pesnice, pač pa hočem ugotoviti, da je pesniško iznajdljiva kakor je bil malokateri pesnik, tembolj, ker ima motivno ozek svet, o katerem prepeva. Ni treba poudarjati, da motivna omejenost njenega avta ovira kaj peštrost v njenem pesnikovanju. Nasprotno, mislim, da se bogastvo in neizčrpnost njene pesmi, pestrost in barvitost njena, pa tudi miselna bistrast, prav radi tega ostreje razodevajo in uveljavljajo.

Svetniška neskaljenost njene duše se izraža v popolni udanosti Bogu. (Nanntest du mich dein, gar bitterlich — Sah die Seele um nach süßen Rat. — Aber singst du: Sein, so falle ich — Die zugleich als Ähre in die Mahd.) A takega iskrene prepričanja o minljivosti tega življenja in v trdnosti onega, kakor se razodeva skoraj v sleherni njeni pesmi (Es ist ein Land ob unserm Land — Wie Sonne und dem Schaum...), nisem še našel razen morda nekoliko pri Angolu Sileziju, nikjer.

Naše dijaštvo

Na 75. rednem obnem zboru J. K. A. D. »Danica« dne 16. novembra 1981 je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Dolene Jurij, cand. iur., podpredsednik: Bro Ivan, stud. phil., tajnik: Štalec Ivan, stud. phil., blagajnik: Finec Milan, stud. iur., gospodar: Fržop Zvonko, stud. phil., revizorji: Potokar Milan, cand. phil., Erman Marjan, cand. iur., Faganel Karel, cand. iur.

Dnevna kronika

Koledar

Petek, 20. novembra: Feliks (Srečko) Val, spoznavavec; Edmund, škof.

Novi grobovi

† V Mostah pri Ljubljani je umrl v 75. letu starosti g. Franc Jesih, zasebnik. Pokopali ga bodo danes popoldne ob pol treh na pokopališču pri Sv. Križu. Blag mu spomin! Zalujočim naše sožalje!

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Prevedeni so med drugimi v čin intendantskega kap. II. razr. dosedanj rez. administrativni kap. II. razr. ekonomske stroke Peter Parca; za nižjega uradnika I. razr. dosedanja rez. administrativna kapetana I. razr. Matija Seršen in Vilko Hohnjec; za nižjega uradnika II. razr. dosedanj rez. administrativni kapetani II. razr. Miroslav Mažgon, Todor Bahar, Mihael Kostanjšek, Teodor Petapčič, Josip Sotler in Rihard Vrečer; za nižjega uradnika IV. razr. dosedanj rezervni administrativni podporočnik Miroslav France, Ivan Markulin, Juro Langenfelder, Ivan Ulm, Ivan Amšel, Peter Šojat, Srečko Hirs, Ignacij Šostarek, Anton Lič, Ivan Irasek, Josip Križanec, Drago Prozelj, Ernest Kerenji, Milan Holman, Rudolf Ančič, Ferdo Lukas, Janez Popović, Artur Supičič, Milan Ridi in Pajo Ribar; v čin podporočnika dosedanj rez. administrativni podporočnik dr. Edo Bulat; za nižje uradnika III. razr. dosedanj rez. administrativni poročnik Mihael Suster; za rezervna geodetska častnika v čin kap. II. razr. dosedanj rez. administrativni kap. II. razr. Roman Miličič in v čin podporočnika dosedanj rez. administrativni podporočnik Miroslav Šubić in Vincenc Štajner; v mornarici v ekonomski stroki v čin intendantskega polkovnika dosedanj rez. ekonomski polkovnik Viktor Kristan; v čin intendantskega podpolkovnika dosedanj rez. ekonomski podpolkovnik dr. Alojzij Rant, dr. Josip Pogajnik in Leonidas Deskovič; v čin intendantskega kap. II. razr. dosedanj rez. ekonomski kap. II. razr. Joža Mavril in rez. administrativni kap. II. razr. ekonomske stroke Ivo Bežjak ter v tehnični stroki za nižjega voj. tehn. uradnika II. razr. dosedanj rez. tehnični poslovodja II. razr. Viljem Ror in za nižje voj. tehn. uradnika IV. razr. dosedanj rez. tehnični poslovodje IV. razr. Edvard Trajš, Ivan Brihi, Anton Kremžar, Boris Gregorko in Karol Korenini. — V mornarici je prevečen za obveznika mojstra dosedanj rez. tehnični poslovodja II. razr. Ivan Volc.

Cerkveni vestnik

Karmel na Selu. V nedeljo dne 29. nov. ob 8. karmelski cerkvi na Selu pri Ljubljani slovesnost v čast sv. Janezu od Križa, katerega god obhajamo 24. novembra. Tihe sv. maše ob 6 in 7. O pol 8 slovesna sv. maša. Ob 16 pridiga in pete liturgije z blagoslovom.

Vlomljeno v obč. urad

Trbovlje, 19. novembra.

Ponoči na četrtek je nekdo vdrl skozi okno v kleti v notranjost občinske hiše, v kateri pa nihče ne stanuje in je zato lahko po mili volji v njej gospodaril. Z rudarsko sekirko, ki jo je pustil za spomin, je s silo odpiral vrata in strli v predale. Moralo pa mu je biti vse precej tuje, ker edino blaginjavno sobo z jekleno blaginjo je izpustil. Zato so najprej mislili v četrtek zjutraj, ko so vlom opazili, da gre za kakšno politično tatvino, pozneje pa so ugotovili, da so papirji vsi ostali, le prebrskano je vse. Tat je očitno iskal le denar in ga v tajnikovi mizi nekaj našel, bilo je okoli 1300 Din. Občina ima še škodo na ključavnicah, ki jih bo treba popravljati. Sodi se, da je bil vlomilec kak tujec, ker prihaja zadnje čase polno brezposelnih iskat delo.

Ostale vesti

— Vsem prosvetnim društvom, ki se obračajo na Prosveto zvezo vsled nove odločbe prosvetnega ministrstva glede prosvetno-poučnega značaja iger, sporocamo, da se je Prosvetna zveza obrnila na merodajno mesto s prošnjo, da ostanejo v veljavi sedanji predpisi, vendar prosimo, da društva vsled tega ne prenehajo s svojimi prireditvami, za katere bodo pač morali plačevati po 20 odstot. takse na vstopnice. S skromnimi prispevki, katere društva dobivajo s svojimi igrami, morajo vzdrževati knjižnice in čitalnice, dalje kurjavo in razsvetljavo v društvenih domovih. Zato smo prepričani, da bo prosvetno ministrstvo uvidelo, kako upravičeno so naše prošnje, da se kulturne prireditve, pri katerih delujejo vsi brezplačno, oprostijo takse.

— V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine št. 72 od 19. novembra t. l. je objavljena uredba o praznikih, dalje »Uredba o znižanju osebnih draginskih doklade častnikov in vojaških uradnikov«. »Naredba o šolskem odboru pri državnih rudarskih solah«, »Izpremembe in dopolnitve uredbe o skupnem davku na poslovni promet«, »Pravilnik o zamenjavi razgrajenih ali poskodovanih bankovcev in izplačilu njih kosceve«, »Razpis k zakonu o razprodajah«, »Razpisi: o kontingentiranju prašičev in svinjskega mesa za izvoz v Avstrijo, — o postopanju z inozemskimi pošiljkami čez naše luke, — o poljsnosti o jamenju blaga za kazniva dejanja po carinskem zakonu, — izprememba v razpisu o poslovnem področju pri glavnih carinarnicah«, »Razpis o tati na bencol, tololol in ksilol v železnih bobnih«, »Tehnični pogoji za državno nabavo avtomobilskih gume«, »Razglas finančnega ministrstva o nadaljnjem določbe min. sveta št. 51953 in o izločitve dela Kristan vrha v samostojno selo Medvedje selce.

— Učiteljski pevski zbor JUU v Ljubljani. Pevski tečaj za mešani zbor se vsi 21. in 22. t. m. v prostorih »Ljubljanskega Zvona«. Pričetek v soboto 21. t. m. ob 9. jutraj. Tečaj je važen, udeležba strogo obvezna. Apeliramo na zavednost članstva ter upamo, da nihče ne izostane. Odbor.

— Pojasnilo. Naprosimo objavljamo, da med slovenskimi naselenci v Bistrenici pri Demirkaplji v Južni Srbiji ne vlada pomanjkanje in glad, kakor se je glasilo v prošnji, objavljeni v »Slovencu« 13. t. m.

— Kaj pravi novi poštni zakon. Z denarno kaznijo v višini 20kratnega zneska poštne pristojbine se kaznuje v korist državne blaginje, kdor krši predpise tega zakona s tem, da deva pismena poročila v pošiljke, ki imajo znižano tarifo, kdor neistinito označuje pošiljke za oproščene pristojbin, kdor rabi že rabljene znamke in druge poštne vrednotnice; z denarno kaznijo od 50 do 1000 Din, kdor ne prijavi časopisnih prilog, kdor odda na pošto predmete, ki jih je prepovedano pošiljati po pošti, kdor se poštnemu prevoznemu sredstvu na dana znamenja ne umakne

e poti ali ovira v službenem delu poštne uslužbenice.

— Zagoneten napad. V torek 17. t. m. okrog 2 popoldne se je 30letni dninar Kolar Jurij, doma v Škofiji 34, občina Zibika, vračal domov od svojega dnevnega dela. Nenadoma ga je na cesti napadel neki neznan mož, ki je po kratkem prekanju potegnil iz žepa revolver in ga sprožil proti Kolarju, potem pa je pobegnil. Strel Kolarja k sreči ni zadel na kakem nevarnem mestu, ampak samo v levo roko ter mu je nevarno poskočeval. Da ne bi prišlo do kakih komplikacij, se je podal Kolar v celjsko bolnišnico na zdravljenje. Dogodek je naznanjen orožništvu, ki zagonetnega napadalca zasleduje.

— Po čem sem kupil dva vola v Kranju. Prejeli smo: Bral sem v »Slovenec«, da so bili na sejmu v Karnju volji po 3 do 4.50 Din kg žive teže. To pa nikakor ni res. Bil sem tudi jaz v Kranju in sem plačal enega vola po 5.50 Din in še 51 Din površine, drugega pa po 5 Din in 120 Din površine. Alojzij Brečelnik, mesar in prekajevalec v Ljubljani. — Cene, ki smo jih navedli v svojem eejmskem poročilu iz Kranja, so splošne, cena, po kateri je plačal oba vola g. Brečelnik, je pa gotovo izredna, kar dokazujejo poročila tudi iz drugih krajev.

— Smrtna nesreča na železniškem prelazu. Na periferiji Zagreba se je zgodila huda nesreča, ki jo je povzročila nepazljivost mladega fanta. 22 letni delavec Anton Črtalič se je hotel s kolesom peljati čez železniški prelaz. Ker pa je opazil, da se bliža tovorni vlak, je skočil s kolesa in čakal, da je vlak odpeljal mimo. Nato je zopet skočil na kolo in se peljal čez tračnice. V mraku je pa popolnoma prezrl, da se bliža budimpeštanski brzovlak, ki je vozil od nasprotni smeri po drugem tiru. Nesrečnega fanta je zgrabila lokomotiva in ga v velikem loku vrgla na stran. S prebito lobanjo in zlomljeno levo roko je nezvesten obežal. Neki očitvidci so takoj prihiteli in se zavzeli za ponesrečenega. Reševalno društvo ga je prepeljalo v bolnišnico, kjer je kmalu umrl, ne da bi se prej kaj zavedel.

— Pri hripi, bronhitisu, vnetju mandljev, pljučnem kataru, zaslezenju v nosu, sapniku in grlu, obolenju ušes in oči skrbite za to, da se želedec in črevo večkrat temeljito izčisti z naravno »Franz-Josef« grenčico. Sloviti strokovnjaki v zdravilstvu potrjujejo, da zelo dobro delo »Franz-Josef« voda pri prečiščevanju pri rdečici in drugih mrzličnih nalezljivih boleznih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

— Nenavadna nesreča. 31 letni poštni uslužbenec Valentin Koprivnjak je na glavni pošti v Zagrebu privlačil električno žarnico. Ker je imel mokre roke in je stal na kamenitih tleh, ga je udaril električni tok s tako silo, da je nezvesten padel na tla. Takoj so prihiteli drugi uslužbeni na pomoč in poklicali reševalni avtomobil, ki je ponesrečenega prepeljal v bolnišnico.

— Tragična smrt matere in otroka. V vasi Bajtovcu v okraju Savski most se je zgodila tragična nesreča. 25 letna Vukša Duja je prišla vsa izmučena s polja domov. Takoj je vzela k sebi dva meseca starega otroka. V tem je pa zaspala in se v spanju naslonila čez zibelko. Pod teži njenega telesa se je zibelka zrušila. Speča mati tega ni zapazila in je z vso svojo težo ležala na otroku. Ko se je njen mož vrnil domov, je bil otrok že mrtel. Ubogi materi se je pri pogledu na mrtvo dete zmešalo. Stekla je na dvorišče, kjer se je obesila na hrusko. Mož, ki je skušal oživeti mrtvega otroka, ni zapazil, da je žena izginila iz sobe. Sebe pozneje je na dvorišču našel mrtvo.

— Tudi rekord. V Čačku je pekovski mojster Ilija Novakovič v dveh urah pojedel 30 porcij sarme, 20 palačink in dva para klobas. Vse to je zalil s sedmimi litri vina.

— Mrlje na konju. Pretekli torek zjutraj ob 5 so našli pri Zablju v Bački bogatega kmeta Matijo Puhla mrtvega na konju. Imel je prestreleno srce. Našli so ga ljudje, ki so šli na tedenski semenj, na cesti. Sedel je v sedlu, bil pa je čisto nagnjen na vrst konja, ki se je mirno pasel ob cestnem robu. Ljudje so mislili, da je čudni jezdec zaspal. Neki mož je skočil h konju in hotel zbudit Puhla. Strel ga je za rano, naka je Puhl padel s konja na tla. Sebe sedaj so zapazili, da je jezdec mrtel. Iz prsi je tekla kri. Hitro so obvestili domače in orožnike, ki so prihiteli, da ugotovijo dejanski stan. Ko so ga preiskali, so videli, da ima prestreleno srce. V listnici so našli precej zmečkan listič, na katerem je bilo napisano: »Grem prostovoljno v smrt. Življenje ne morem več prenašati. Dovolj sem pretrpel v ruskem ujetništvu in nočem več trpeti.« Orožja, s katerim bi pokojni izvršil samomor, niso mogli nikjer najti. Tudi je bila rana taka, da izključuje samomor. Skoro gotovo je bil izvršen zločin. Ko se je Puhl zjutraj poslovil od domačih, da odjezdi na semenj, je bil najboljšje volje. Domači niso na njem opazili prav nobenega znaka potrtosti. Sodišče preiskuje ta zagoneten slučaj.

— Prej upravitelji jetnišnice, sedaj — jetnik. Prejšnji upravitelj kaznišnice v Sremski Mitrovici Stefan Radjenović je bil zaradi poverbe 430.000 dinarjev obsojen na šest let ječe. Ker se je njegov zagovornik pritožil, se je z zadevo pečalo zagrebško višje sodišče, ki pa je sodboto potrdilo. Svojo kazen je Radjenović nastopil v kaznišnici v Sremski Mitrovici, kjer je bil do 1. maja letošnjega leta upravitelj. Prve tri mesece bo moral prestati v samotnem zaporu, nato pa bo najbrž prideljen blaginjskemu uradu kaznišnice, seveda ne kot blaginjak, ampak kot kaznjeneopisar.

— Oblike in klobuke kemično čist, barva, plisira in lika tovarna Sv. Rele.

— Življenje sv. Elizabete. Spomin 700 letnice smrti te velike svetnice, vzorne žene, skrbne matere in velike dobrotnice najprejnejših praznuje ta mesec ves krščanski svet. Življenje sv. Elizabete, grofice Turnske, nam jako lepo opisuje v knjižici: Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. P. Hrisogon Majar. Cena knjižice je 25 Din, naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Vsem predavateljem, članom Elizabetnih konferenc, posebno pa našim ženam in materam to knjižico toplo priporočamo.

Iz društvenega življenja

© Trnovčani! Naša Prosveta vpripori v nedeljo dne 22. t. m. točno ob 8 zvečer znano komedijo v treh dejanjih: »Trije vaški svetniki«. Kdor se hoče reš od srca nasmejati, ga že sedaj opozarjamo na to veselolovo.

Negova. Fantovski odsek tukajšnjega Prosvetnega društva namerava razveseliti občinstvo dne 22. t. m. s tridejanko »Pogodba«. Pridite!

Maribor

Po Mohorku - Falež

14 prestopkov na vesti — Strah obmejnih krajev

Register Faleževih grehov, katere je zakrivil v območju mariborskega okrožnega sodišča, je sedaj zaključen. Pričakujejo samo še na poročila avstrijskih oblasti, ki poizvedujejo za nasilstvi in pregrehami, katere je zakrivil Falež tekom svojega bivanja v Avstriji, nakar bo dvignjena proti temu zakrknjenemu zločinu obtožba ter razpisana razprava. Register pregreh Faleža je obširen in pester: Dne 9. julija leta 1930 je zakrivil pri Špilju posilstvo, dne 18. julija istega leta je izvršil prvi vlom pri Glančniku na Pragerskem, 24. julija je sledil rop in posilstvo v Sv. Lovrencu na Pohorju, isti dan še tatvina na Kumu, kjer je ukradel suknjo, 25. julija tatvina na Veleniku. Potem prestopanje njegova zlodela za dobo enega leta ter se nadaljujejo zopet v avgustu leta 1931. In sicer je

□ Maribor prvega decembra. Na letošnji državni praznik bo v tukajšnji stolnici slovesna služba božja. Zvečer v Narodnem gledališču častnikarski koncert, na katerem nastopajo vsi mariborski pevski zbori, razen tega kot solistinje oziroma solisti ga. Skvarčeva, ga. Kovič-Zamejčeva, gdč. Pavla Udovičeva ter gg. Sancin in Neralič. Ob pol 21 v Unioni pa večer Narodne odbrane z izbranimi sporedom.

□ Mariborski likovni umetniki razstavljajo. Dne 6. decembra ob 11 bo svečana otvoritev razstave mariborskih likovnih umetnikov, organiziranih v tukajšnjem umetniškem klubu »Brazdac«. Razstava, ki se organizira pod pokroviteljstvom mariborskega mestnega župana, bo trajala do vključno 19. decembra in sicer v mali dvorani pivovarne »Union«. Razstavili bodo svoja dela vsi mariborski in okoliški slikarji ter kiparji. Izven Maribora stanujoči likovni umetniki naj pošljejo svoja dela, ki jih nameravajo razstaviti, do najpozneje 28. t. m. popoldne na naslov prof. Viktorja Čotiča na tukajšnji državni realni gimnaziji. S to razstavo bo na novo ustanovljeni mariborski umetniški klub »Brazdac« stopil prvič v javnost ter se nadejamo, da bo novi klub z uspešnostjo nadaljeval tradicijo nekdanjega »Groharja«, obenem pa bo ta razstava brez dvoma pomenila neko počititev delovanja mariborskih in okoliških likovnih umetnikov.

□ Jakae o Ameriki. Drevi ob 20.15 nadaljuje znani naš akademski slikar Božidar Jakae svoje predavanje o Ameriki in sicer bo predaval v prvi vrsti o zapadni Ameriki. Pokrajine bodo tudi topot ponazorjene z izbranimi projekcijami, ki si jih je predavatelj sam napravil. Uvodoma bo govoril o položaju in življenju naših izselencev. Popoldne ob pol 16 bo posebno predavanje samo za dijaštvo. Predaval bo o Ameriki s posebnim ozirom na ameriško mladino.

□ Maribor — mednarodno torišče. Z gradnjo smuške skakalnice za betnavskim dvorcem, o čemer smo že ponovno poročali, se obeta Mariboru novo sredstvo za popularizacijo naše severne slovenske prestolice v mednarodnem svetu. Čim dohimo skakalnice, s katere gradnjo bodo takoj pričeli, bo na Pohorju dana možnost prirejanja mednarodnih zimskih sportnih prireditev in se bodo letošnje državne prvenstvene tekme, združene z mednarodnimi tekmami v smučnem teku in skoku, vršile, kakor izven, na Pohorju. Gradnja omenjene skakalnice je gotova stvar, ker bodo za gradbene stroške jamčili vsi mariborski sportni klubi in bo mariborska mestna občina prispevala lepo vsoto. Da se je pa moglo to vprašanje smuške skakalnice po dolgoletnih brezuspešnih prizadevanjih privesti do ugodne rešitve, je predvsem zasluga našega ljubljenskega vladike dr. Andreja Karlina, ki je v svojem globokem umevanju idealnih sportnih stremeljenj velikodušno odstopil tozadevni prostor brezplačno mariborski zimskosportni podvezi.

□ Knežji naslov pred mariborskim okrožnim sodiščem. Včeraj se je vršila pred mariborskim okrožnim kot civilnim sodiščem zanimiva razprava, za katero je vladal zlasti v krogih tukajšnjih ruske emigracije velik interes. Tožitelj je bil stalno v Mariboru bivajoči ruski emigrant knez Jurij Cerkasov. Temu so razne odlične osebnosti mariborske družbe odrekale naslov kneza, ker da si ga je baje na nepošten način prisvojil. Cerkasov je vložil tožbo proti blaginjski tukajšnji Narodne banke Ludoviku Juvanciču. Razpravo je vodil sodni svetnik Kuder. Zaslišanih je bilo več prič in razprava ob času poročila še traja.

□ Trgovine v Mariboru ob prihodnjih praznikih. Na državni praznik dne 1. decembra in na dan kraljevega rojstnega dne 17. decembra bodo trgovine v Mariboru zaprte. Pač pa bodo radi bližajočih se božičnih praznikov odprte na praznik dne 8. decembra in na nedeljo pred Božičem.

□ Iz sodišča. Inž. Peter Keršič je imenovan z odlokom okrožnega sodišča v Mariboru za stalnega sodnega izvedenca v splošni avtomobilski stroki.

□ Beli možanci na pohorskih vrhovih. Pohorje se je pobelilo prav do vznjoja, ko je veter včeraj odpihal oblake, ki so ga že par dni zakrivali. Mariborski smučarji si s polno paro pripravljajo »dilece« ter pravijo, da bodo za nedeljo na temenu dobra smuka, ker je baje okrog Ruske kočje in na Klopnem vrhu za 20 cm snega, dalje gori proti Roglji in Veliki kapi pa še več. Seveda, če ne bo zahrbtnega juga, ki je že tolikokrat prekrizal našim »dilecjem« računo...

□ Iz dramatične šole. Glavni režiser in vodja drame Joško Kovič odide na kratko študijsko potovanje v inozemstvo; radi tega bo za časa njegove odsotnosti predaval o dramski literaturi prof. dr. Ivan Dornik. Predavanja bodo ob nedeljah od 10 do 12 in to kot dosedaj v mali dvorani poleg velike kazinske dvorane.

□ Z roko v stroj za struženje. 44 letni delavec Martin Lenarčič je pri struganju prišel z desno roko v stroj, ki mu je odtrgal nekaj prstov. Poškodbe so tako občutne, da so Lenarčiča morali oddati v splošno bolnišnico.

□ Bohem poje... Dne 23. decembra se vrši na mariborskem okrajnem sodišču v sobi št. 26 ob devetih popoldne dražba nepremičnin zemljiška knjižga Studenci vl. št. 278. Cenilna vrednost iznaša 80.240, najmanjši ponudek 40.120 Din.

□ Naslednja operetna premijera letošnje sezone bo v soboto 21. t. m. Vprizorila se bo Zellerjeva klasična opereta »Pitäre«, ki je še danes prav tako sveža in učinkovita kot ob svojem nastanku. Odlikuje jo izredno prikupna in melodiozna muzika ter zelo zabavno dejanje. Mariborsko vprizoritev sta pripravila dirigent Herzog in režiser Rasberger.

□ Nožgoda 90 letnega starčka. Na cesti je spodrsnil 90 letni starček Franc Voršič; ubogi starček je zadobil pri nevarnem padcu težke notranje poškodbe. Pasanti so mu takoj priskočili na pomoč, mariborski reševalci pa so ga prepeljali v splošno bolnišnico.

izvršil 20. avgusta rop v Spod. Polskavi, 25. avgusta je sledila istotam tatvina, 28. avgusta strašni roparski umor v Gačniku in tatvina, izvršena istotako v Gačniku. Na begu pred zasledovalci, ko se je zatekel v Avstrijo ter se skrival okrog kakor preganjana zver, je izvršil 3. septembra v Kaiserwaldu rop enega kolesa, 4. septembra istotam poskus posilstva, 13. septembra istotako v okolici Kaiserwolda posilstvo in rop. Nato se je zatekel ponovno v Jugoslavijo ter izvršil 22. septembra ponovno tatvino pri Glančniku na Pragerskem, ki mu je pa zlomila vrat, ker so ga oblasti po tej tatvini kmalu izsledile ter ga 23. septembra aretirale. — Razprava proti Faležu se pričinja z ogromnim zanimanjem.

□ Ogrinjala, konjske, opreme, električne svetiljke in še kaj. Včerajnje policijske bukke vsebujejo raznovrstne tatvine: iz nekega avtomobila v Gosposki ulici izpred Dobajevе brivnice je izginilo žensko ogrinjalo, vredno okoli 500 Din. — Tonček L., brezposelni sedlarski pomočnik, 24 let star, je vozniku Rusu v Turnerjevi ulici ukradel konjsko opremo, vredno 500 dinarjev, ter jo prodal naprej za 200 dinarjev. Na podoben način je oškodoval svojega delodajalca v Ptuj, ki ga je pri razprodaji peciva ogoljufal za 250 dinarjev ter nato izginil proti Mariboru. Tonček priznava obe tatvine in je včeraj prestopil prag hotela »Hohnjec«. — Pepina K. je izmaknila v Mlinski ulici 5 neki stranki ročno torbico z nekaj gotovine. Pepina je nevarna ženska. Pred nekaj dnevi je popivala z nekim možkim v gostilni ter ga v trenutku olajšala za približno štiri »metuljčke«. Oboje priznava in je deloma povrnila ukradene stvari. — Izpred Berdajevе trgovine pa je 11 letni Franček odnesel električno svetiljko, za katero je na mah začutil skomine, toda Franček so kmalu imeli in je jokajoč vse priznal... Franček je študent.

Cerkveni koncert o stolnici

Maribor, 19. novembra.

Cecilijino društvo za stolno župnijo v Mariboru slavi letos 25letnico svojega obstoja. Ta pomembni jubilej je praznovalo s cerkvenim koncertom, katerega je priredilo sinoči v stolnici. Nastopil je celoten zbor s solisti in pomožnim vojaškim orkestrom a »Stabat Mater« od Giachina Rossinija. Dramatska kantata »Stabat Mater« je produkt iz Rossinijeve najzrelejšte dobe ter izkazuje vse one izrazite posebnosti, katere poznamo iz skladateljevih opernih del, med katerimi je zlasti »Sevilski brivce« stalno na programu vseh opernih pozornic. Linija kantate ni niti izrazito cerkvena niti dramatična, če izvenzemo začetek zadnjega stavka, pač pa jo odlikuje ona specifična italijanska melodika, ki leži vsem italijanskim mojstrom v krvi ter preveča tudi italijanski cerkveni glasbo. Orkester ima le podrejeno vlogo spremljave, tuja, naravnost minuciozna izraba vseh možnosti kontrapunktične, ki odlikuje slična dela severnih klasičnih mojstrov in le v pričetku zadnjega stavka se poglubi in dramatično razvije. — Tem večjo važnost pa poklada skladatelj na pevski part del. Med dinamično močno poudarjene partije zbora vpleta sladke arije solistov, katerim sledijo dramatični poudarki, v katerih izrazi vse glasovne možnosti, tako da bi si celotno delo prav lahko predstavljali kot opero. Radi velike melodičnosti pa je delo kot nalašč tudi za široko publiko ter mu je uspeh zasiguran.

Pri sinočnji izvedbi, ki je bila vzorna, moramo predvsem omeniti odlične soliste. Sopran gospe Lovšetove je še vedno enako metalno čist, prodoren in nebesko lep, globoko občutje, ki jo odlikuje, je zagrabilo zlasti v gotskem polntraku cerkve. Enako tudi mezosopran gospodične Vedralove, katero odlikuje zlasti velika pevška kultura in muzikalnost. Gospod Živko (tenor) je odpel svoje težke solo-točke, ki zahtevajo veliko prožnost glasu, vzorno; g. Neralič, ki je baritonist, je odpel basovsko partijo z veliko obsežnostjo in neobičajno dramatičnostjo. — Občudovanja vreden je zbor, odlikuje ga vzorna disciplina, muzikalnost in izenačenost glasov. Razpolaga z izbornimi močmi, odlikujejo ga zlasti globoki basi in med cerkvenimi zbori bi težko našel tekmeča. Orkester, ki ima, kot omenjeno, le podrejeno vlogo, je bil sicer in dober. — Delo je nastudiral stolni kapelnik g. Gašperič z ljubenojo in globokim umevanjem, vodil ga je s sigurnostjo in občutkom. V glavnem je njegova zasluga, da so si pridobili cerkveni koncerti v Mariboru tradicijo ter si zagotovili svojo stalno publiko iz vseh slojev, ki je tudi sinoči napolnila obežno cerkveno notranjost do zadnjega kotička.

Ptuj

Maščevanje. V Smolnicah pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah se je zgodil tale slučaj. Janez K. je naznanil trgovca H. čes, da je ločil vino, za katero ni plačal trošarine. Trgovce je bil vsled tega zelo razburjen in je iskal prilike, da bi se maščeval nad Janezom. Dne 17. t. m. je Janez s svojo ženo šel po opravkih k Sv. Lenartu v Slov. gorice. Prišli so do trgovine, je stopil H. iz svojega lokala ter spregovoril z Janezom par prijazen besed. Nenadoma je potegnil iz žepa samokres ter oddal tri strole, ki so Janezu prestreli tri rebra in čreva. Janez se je zgrudil nezavesten na tla, žena pa je vsa preplašena klicala ljudi na pomoč, ki so Janeza spravili v ptujsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Izjubljeno. Kostanjevec Ivan iz Nove vasi je zgubil denarnico z 900 Din. — Šostarič Marija iz Jevšincev je tudi zgubila denarnico s 100 Din in raznihi račun.

Našla se je večja količina masi v skatljah za usnja in ženski dežnik.

Ponikva

Martinovo nedeljo smo vkljub slabemu vremenu obhajali slovesno in seveda tudi veselo razpoloženo, posebno na večer. Krčmarji so prišli na svoj račun — in domovina, namreč ponkovska, je rešena.

Razstava sadja. Zličarjev Slavko, to je tisti fant od fare, ki je dovršil letos kmetijsko šolo v Št. Juriju ob j. ž., si je uredil na svojem domu kolekcijo domačega sadja. Kolikor nam je znano, namerava prirediti s pomočjo domačih sadjarjev malo razstavo sadja v novi posojilniški stavbi. Namen razstave bi bil, vsaj domačine seznaniti z vrstami sadja, ki uspeva pri nas. Misel je vredna vse pohvale in upamo, da bodo g. Slavku ali vsi merodajni krogi na roko, zlasti Kmetijska podružnica. Razstava bi bila enodnevna in sicer na prvo adventno nedeljo ali pa nedeljo pozneje.

Pretrsljiva izpoved na smrtni postelji

Le malo je ljudi, ki bi vedeli, da se je v Mehiki od leta 1926 nahajal neke vrste papež, kakor v času najbolj divjih verskih bojev v srednjem veku. Tega novega papeža je vrnila naed verno katoliško ljudstvo v Mehiki brezvestna vlada, računajoč na to, da bo ljudstvo odpadlo od prave vere.

Ubog in pozabljen od svojih nekdajšnjih pristašev je on umrl pred tedni v bolnišnici »Rdečega križa«. Bil je »patriarh« tako imenovane svobodne narodne meksikanske cerkve, ki jo je ustanovila vlada, da bi lažje uničila katoličanstvo in s to narodno cerkvijo preslepila prebivalstvo. Dočim je katoliško duhovništvo in prebivalstvo skoraj kot en mož obsojilo to novo vero, se je vladi posrečilo pridobiti katoliškega duhovnika Pereza za odpač.

Tega bivšega katoliškega duhovnika je vlada imenovala za »škofa« in ker je kljub temu užival še vedno premočno avtoriteto, ga je imenovala kmalu nato za »patriarha«. V začetku je dobil od države tudi plačo; ko pa le ni bilo nobenih uspehov, so mu tudi to plačo odrekli. Mož je živel v precejšnjem pomanjkanju in nedavno je tako oslabil, da se je zgrudil od bolezni in slabosti na ulici. Prenesli so ga v bolnišnico Rdečega križa, kjer so zdravniki ugotovili, da so radi pomanjkanja in bede, bolezni in še bolj radi duševnega trpljenja šteti dnevi petinosemdesetletnemu starčku.

V prvi noči v bolnišnici se je nenadoma dvignil v postelji in vzkliknil: »Bratje, kristjani — jaz umiram... Pristopite k meni in poslušajte moje poslednje besede.«

Kakih trideset bolnikov se je kmalu zbralo ob postelji neznanca. Kmalu so bili v sobi tudi zdravniki.

Bolnik je nato pričel:

»Jaz sem škof tako imenovane državne cerkve v Mehiki. Pred svojo smrtjo, ki me kmalu sprejme v svoje naročje, želim, zapuščam od vseh, tukaj vpiše vas napraviti mir z Bogom in vas prosim vse, da boste žive pričali te moje poslednje volje.«

Nato je bolnik podal v srce segajočo izja-

ve o svojih slabostih, ki so ga pripeljale do tega, da je izstopil iz rimsko-katoliške cerkve.

»Prosim milosti,« je z bolnim glasom nadaljeval starček, »tudi za one, ki sem jih s svojim zgledom in prigovarjanjem spravil s prave poti in jih zapeljal v zmoti in greh. Moji nazori so napačni. Svarim vse pred takimi zmotami in vas, ki ste zbrani ob moji smrtni postelji, rotim, da nikdar ne zapustite svoje prave cerkve in se zvesto držite njenih nezmotljivih in večnih resnic.«

Po tej izpovedi, ki jo je napravil z nadčloveškimi močmi, se je starček zgrudil v postelji.

Smrtna tišina je zavladala v bolniški sobi. Starim zdravnikom, ki so videli že nešteto umirajočih, je blestela solza v očeh.

Bolniki pa so napisali to izjavo dobesedno in ko je starčku malo odleglo, jo je tudi sam s pomočjo zdravnikov podpisal, kar so storili tudi vsi, ki so bili navzoči, zdravniki in bolniki.

Neposredno pred svojo smrtjo je imel Perez, ki je bil vse do poslednjega trenutka pri polni zavesti, še to zadoščenje, da so mu lahko sporočili, da so njegovo izjavo vse duhovne in civilne oblasti potrdile kot resnično in glede pravilnosti vsem zakonskim predpisom odgovarjajočo.

Katoliški škof je takoj, ko je prejel to izjavo, poslal v bolnišnico duhovnika, ki je bolniku podelil poslednja tolažila svete cerkve, ga spovedal in obhajal.

Ko je kmalu na to umrl, so škofje odredili, da se pri vseh mašah prihodnjega tednja molči za zveličanje duše odpadnika, ki se je vrnil v naročje cerkve in da se naj povsod tudi prebere vernikom njegova poslednja izjava.

S »patriarhom« je obenem umrl tudi šizmatičen pokret. Poskus oblastnikov z naredbo ustanoviti neko novo umetno cerkev, se je gladko izjalovil in ga gotovo ne bodo nikdar več ponovili.

Znamenita Dürerjeva slika »Praznik rožnega ventca«. Slika je last samostana Strahov v Pragi in je — kakor smo že v »Slovenec« poročali — na prodaj. Za njo ponujajo približno 100 milijonov dinarjev ameriški kupci, vendar je gotovo, da jo bo odkupila češka vlada, da s tem ohrani to znamenito sliko doma.

Beda umetnikov v Nemčiji

Minuli teden se je v Parizu obesil mladi slikar Schwede. Prišel je tja lani menda iz Finske v upanju na zaslužek in slavo. Bogati Američani, na katere je sanjal, so izostali in je revež naposled podlegel razočaranju in lakoti. Samo njegova stara perica je prinesla šopek vrtnic na grob. Ostali dobavitelji so prišli z neplačanimi računi in glasno prekli-

njali, ko so videli, da ne morejo ničesar zarubiti v prazni revni umetnikovi delavnici. V Berlinu in menda povsod vlada med umetniki ista revščina. Posebno se je že razpravljalo o ustanovitvi neke samopomoči. A kako bi pomagali drug drugemu ljudje, ki vsi skupaj nimajo prav nobenega zaslužka! Zato so navdušeno pozdravili mednarodni umetniški krogi izvirni domislek znane nemške slikarice, gospe Hannot-Jacobijeve. Predlaga menjalo trgovino. Trgovci s kurivom bi lahko zagladili kiparje in slikarje s premogom in drvni. Prejemali bi v zameno kipe in slike. Casi se še bodo spremenili. Trgovci bodo pozneje bogato odškodovani, ker utegne postati marsikateri sedaj ubogi umetnik svetovno znan. Zobozdravniki na isti način lahko že sedaj zdravijo umetnike. Saj ne bo lepa izvirna slika s primerno vsebino nikoli odveč v zobozdravnikovi sprejemni sobi. Se peki, mlekarji in mesarji morajo izrabiti priliko za dobro delo. Pridobili bodo marsikatero umetnino, ki bo v okras njihovim domovom, ne da bi za njo morali plačati gotovino. Berlinski umetniki so že ustanovili poseben gospodarski urad, ki bo navezal stike s trgovskimi krogi in omogočil čim širšo izvedbo novega načrta.

Pameten ukrep

Na Madjarskem morajo tudi privatna podjetja plačevati svojim nastavljenecem, če so poročeni, malenkostne doklade za ženo in otroke. V zadnjem času so pričela vsa podjetja sprejemati samo neoženjene uradnike in niso dala dovoljenja že nastavljenim, da bi se poročili. S tem je bil vpeljan neke vrste celibat za uradništvo. Na pritisk javnosti je vlada sedaj odločno nastopila proti tej navadi in več podjetij je bilo občutno kaznovanih. Ta ukrep vlade je javnost pozdravila in je gotovo na mestu, če pomislimo, da ravnatelji in upravni svetniki dobivajo na stotisoče dinarjev nagrad, medtem ko hočejo podjetja na ta način prihraniti malenkostne vsote.

»Hucemo piva!« V raznih ameriških mestih je v zadnjem času prišlo do nočnih demonstracij proti zakonu, ki prepoveduje izdelovanje alkoholnih pijač. Demonstranti so nosili table z napisi: »Mi hočemo pivate!« Govorniki so na teh zborovanjih zahtevali, naj vlada zopet dovoli izdelovanje piva, ker bo s tem dana tudi stotisočim brezposelnim delavcem možnost zaslužka. Sploh je protiprobicijsko gibanje vedno močnejše in bodo prihodnje volitve za predsednika Združenih držav v znamenju za ali proti prohibiciji.

Posvetitev praškega nadškofa

Po resignaciji msgra dr. F. Kordača je sv. stolica imenovala za praškega nadškofa dr. Karla Kašpara, dosedanjega škofa v Kraljevem Gradcu. Novi nadškof je velik znanstvenik in strokovnjak za cerkveno pravo. Posvetitev se je izvršila na izredno svečan način ob ogromni udeležbi čeških in slovaških katolikov, na čelu s katoliškimi orga-

nizacijami, predvsem Orli. Zelo ganljiv je bil trenutek, ko je v stolni cerkvi neposredno pred svojo posvetitvijo nadškof dr. Kašpar pristopil k svoji nad 81 letni materi in jo prosil za materinski blagoslov. Starka se je zjo-kala, poljubila klečečega sina-nadškofa in mu podelila svoj topli materinski blagoslov.

Pustolovščine »sina belgijskega kralja«

Avstrija je v zadnjem času postala zbirališče mednarodnih pustolovcev. Včeraj smo poročali o aretaciji »princa in indijskega poglavarja« na Dunaju. Skoraj istočasno pa je končal svojo pustolovsko karijero »sin belgijskega kralja« v zaporih v Gradcu. Policija je aretirala znanega belgijskega pustolovca Štefana Otto.

Romunska kraljica Marija je na obisku pri svoji najmlajši hčerki princezi Ileani v Monakovem. Na sliki od leve: Princeza Ileana Habsburška, Anton Habsburški, soprog romunske kraljeve princeze in kraljica-mati Marija.

Takoj po svetovni vojni, v kateri se je boril kot dobrovoljec v belgijski armadi, je Otto pričel s sleparijami in pustolovščinami. Leta 1919 se je lepega dne pojavil v zasedenem nemškem ozemlju v Koblenzu kot »Otto de Bermys« in je »po naročilu belgijskega kralja« izročil amerškemu generalu Allezu najvišji red Leopoldovega križa. Na ta račun je sijajno živel, ker si je v navdušenju, ki je zavladalo med amerškimi častniki, skoraj od vseh izposodil lepe denarje. Ko je ta sleparija prišla na dan, belgijska vlada radi vljudnosti in deloma iz političnih razlogov ni mogla blamirati amerškega generala in je to »odlikovanje« potrdila. Otto je bil sicer prijatelj, da pa ne bi bilo prevelikega škandala, kmalu izpuščen, ne da bi prišel pred sodišče.

Leta 1920 se je pojavil kot »sin belgijskega kralja« v Carigradu in je »v imenu svojega kraljevskega očeta« pripel radostnemu sultanu hrabrošno medaljo na prsi. Fantastične so govorice o darovih, ki jih je pustolovec pri tej priliki dobil od presrečnega sultana.

Leta 1927 nastopi v francoskem letovišču Biarritz kot tajnik angleškega prestolonaslednika. Najel je elegantno stanovanje v najboljšem hotelu in živel v največjem razkošju. V poslednjem trenutku je brez sledu izginil.

Kmalu nato se je pojavil kot častnik in član mednarodne komisije, dokler ga leta 1928 niso v Brisliju zaprli.

Najrazličnejša imena si je prilastil in z njimi sleparil, kjerkoli je le mogel. Enkrat je bil vojvoda, drugič samo baron, največkrat pa kar sin, nečak ali celo brat belgijskega kralja, dostikrat samo skromen, zato pa tem bolj hraber letalski častnik, ki ga v Londonu njegovi angleški tovariši slavijo in mu kar sami posojajo denar.

Posebno čast je užival v Pompejih, kjer so mu mestni očetje kot belgijskemu princu Karlu dodelili častno stražo meščanske garde in je sprejel župana v svečani avdienci. Ko se je vršila poroka bogate neveste, je dobil častno mesto poleg nje. Galantno ji je poljubil roko in je morda zgolj slučaj, da je pri tej priliki nevesti izginil bogat nakit.

V Gradcu ni imel sreče. Kotili so ga pri navadni slepariji in bo temu primerno kaznovan, nato pa izročen policijam drugih držav, ki že dolgo sprašujejo po tem »visokem gospodu«.

Angleško zračno ladjo »R 100« bodo prihodnje dni razdelali in prodali kot staro železo. Vlada je sklenila, da očelej ne bo več gradila sličnih zračnih velikanov, ker so se pokazali neuporabnim in nepraktičnim.

Tisočkrat čez Atlantski ocean

Te dni je umrl v Londonu dr. Beaumont, ki je še pred kratkim veljal za seniorja ladijskih zdravnikov paroplovne družbe White Star Line. Dr. Beaumont je bil večino svojega življenja zaposlen kot ladijski zdravnik in se je kot tak nad tisočkrat prepeljal čez Ocean.

Sinovi najbogatejšega človeka na svetu se ženijo. Z vsem rafiniranim orientalskim razkošjem se je te dni v Nici izvršila svatba dveh sinov Heidarabskega nizama (cesarja), najbogatejšega med indijskimi knezi. Poročila sta se z dvema hčerkami kalifa Abdul Medjide, odstavljenega turškega državnega poglavarja. Na sliki: Abdul Medjid (2) in njegovi hčerki princezi Duri Sevar (1) in Hanem Sultana (3). Za njima stojita oba ženina, okrašena s cvetjem.

Funt in blagovna tržišča

Odredba angleške vlade, da se funt ne oslanja več na zlato podlago in izgubi s tem svojo stabilnost, je imela svoje posledice ne samo za angloslovensko trgovino, ampak tudi za celotno svetovno trgovino, preko kupčijskih zvez angleških trgovskih krogov in dominijonov.

Dasi angleški funt že dolgo ni več edina računsko podlaga svetovnega trga, kot je bilo to nekdaj, je igral povsod vlogo, če ne odločilno vlogo. V sledenjem seznamu naj bo podana kratka slika, za katero blago je bil funt računsko osnova. V angleških funtih je notirano sledeče blago: pšenica, oves, koruza, riž, govedina, svinjsko meso, sirovo maslo, kava, čaj, kakao, sladkor, lan, kopra, soja in olje od soje, laneno olje, olje od palme, volna, bombaž, lan, konoplja, jula, kože in usnje, železna ruda in sirovo železo, vse kovine in izdelki plavžarske industrije, premog, koka, petrolej, kavčuk in žilski soliter. V tem seznamu so samo blagovne vrste, za katere je imel funt kot plačilna osnova glavni pomen, dasi so seveda cene notirale tudi v drugih valutah.

Posebno Amerikanci so že dolgo let poskušali, omajati angleški monopol borz in s tem seveda tudi računanje s funtom kot osnovno plačilno enoto. Eden izmed tipičnih primerov za to je bil osnovevanje borze za kavčuk v New Yorku, kakor tudi borze za baker, kositer in srebro. Vendar pa vse te borze niso mogle resno tekmovali z angleškimi in so večinoma morale priznati prvenstvo onim v Evropi.

Prej navedeni seznam notacij v angleški valuti pa se mora izpolniti še s cenami, ki so notirane na neangleških borzah v angleški valuti, kakor cene nemških kemikalij za eksport v Hamburgu, svetovne cene za eksport tekstilnih izdelkov tovarna na kontinentu in cene nemških jeklarn, ki

so pa med tem časom že prešle na notacijo v dolarjih. Razen tega je tudi nebroj raznih indikatorov in kartelov svoje cene tudi za domači trg vedno regularno po stanju in višini cen dotičnega blaga v angleški valuti.

S tem, da je angleška vlada odstopila od zlate podloge svoje valute, je bilo vse to razveljavljeno. S tem, da je izgubil angleški funt svojo stalno vrednost, so postale nestalne tudi vse cene, ki so bile osnovane na tej valuti. Prizadeti so bili potem predvsem mednarodni karteli, ki so bili prisiljeni, ali ostati pri dosedanjih osnovi cen, pri tem pa izgubiti vsako stalnost kalkulacije, ali pa menjati dosednji sistem in se oprijeti dolarske notacije. Ta menjava pa je pomenila znižanje vseh cen napram dosedanjemu stanju. Najbolje se je to videlo pri aluminiju, kjer bi se cena samo vsled spremenjenega tečaja znižala za 74 dol. za tono, ako bi se spremenila računsko podlaga.

S strani ojačanja kupne moči in zmoglosti bi seveda bilo želeli, da se izrazi ta prilika. Vendar pa se bodo karteli gotovo odločili za drugo politiko cen in bodo skušali držati cene kljub spremenjeni podlagi na isti višini.

Da se je tudi že pri nas pojavil ta problem, smo mogli pred nedavnimi čitati, ko so se zastopniki paroplovnih družb pogajali z zastopniki uslužbenecov na brodih zaradi regulacije plač, ki so se dosedaj izplačevale v funtih in so postale zaradi padca te valute nestabilne.

Vsekakor ne smemo misliti, da je sedanjá sprejemba v valutarnih razmerah gospodarsko najmočnejših držav še celotno zaključena, temveč moramo biti pripravljeni še na razna presenečenja. Oprezni pa moramo biti tem bolj, ker male države vedno plačujejo take transakcije.

5629.57—5646.57, Pariz 221.23—221.89, Praga 167.24 do 167.74, Curih 1098.45—1101.75. — Skupni promet brez kompenzacij 3.5 milj. Din.

Belgrad, Amsterdam 2269.38—2276.22, Berlin 1360—1365, Bruselj 784.84—787.20, Curih 1098.45 do 1101.75, London 209.97—217.27, Newyork 5629.51 do 5646.21, Pariz 221.23—221.89, Praga 167.24 do 167.74, Trst 288.80—294.80.

Curih, Belgrad 9.06, Pariz 20.14, London 19.40, Newyork 51.75, Bruselj 71.45, Milan 26.52, Madrid 43.80, Amsterdam 206.60, Berlin 122.20, Dunaj 71.50, Stockholm 106, Oslo 106, Kopenhagen 106, Sofija 3.72, Praga 15.25, Varšava 57.50, Budimpešta 90.025, Atee 6.25, Carigrad 8.05, Bukarešta 10.

Dunaj, Dinar notira (valuta) 12.50.

Vrednostni papirji

Tendenci za 7% inv. pos. je bila danes tako v Zagrebu kakor Belgradu čvrstejša, dočim je bila vojna škoda slabša. Med dolarskimi papirji je bilo slabšeje v Zagrebu 8% Blerovo posojilo, dočim je bilo v Belgradu čvrsteje. Drugi državni papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil slab. V Zagrebu je prišlo do zaključkov samo v 7% Blerovem posojilu 2000 dol. in agrarih 50.000. V Belgradu je bil promet znatnejši in je znašal: vojna škoda prompla 100 kom., 7% investicijsko posojilo 70.000, begl. obveznice 65.000 in 8% Blerovo posojilo 1000 dol.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 69. bl. 7% Bler. pos. 61 bl. Stavba 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 63 den., agrarij 31—32 (32), vojna škoda ar. 273—276, kasa 273—276, 12. 275—279, 8% Bler. pos. ar. in kasa 65—68, 7% Bler. pos. ar. in kasa 59.25—60.25 (60), 6% begl. obv. 42.50—44.

Belgrad. Narodna banka z. 4900, 7% inv. pos. 64—65.50 (64.50), agrarij 32—34, vojna škoda 273 do 273.50 (274.50), 11. 275—277, 6% begl. obv. z. 43.50—44.25, 8% Bler. pos. z. 67, 7% Bler. pos. 59—60, 7% pos. DHB 64 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 98.25, Wiener Bankverein 12.70, Escomptes 117, Zivno 77.50, Aussiger Chemische 121.50, Alpine 12.60, Trboveljska 26.25.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza: bč. stara 102½—105, sr. stara, okolica Indija 102½—105, sr. stara, okolica Sid 103—107, gornjeban. stara 95—97½, južnoban. stara 90—92½, bč. in srem. sušena 85—86, ban. sušena 82½—85. — Ostala koruza ne notira. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenci: neizpremenjena. Promet: 38 vagonov.

Winnipeg (začetni tečaji): Pšenica: dec. 65, marec 69, maj 69.75.

Chicago (začetni tečaji). Pšenica: marec 62.375, maj 64.25, julij 64.25, dec. 59.5. Koruza: marec 47.25, maj 49.25, julij 51, dec. 45. Oves: maj 29, dec. 26, Rž: maj 51, december 50.50.

Budimpešta. Tendenci za koruzo: prijazna, ostalo: stalna. Promet srednji. Pšenica: dec. 11.30—11.31, zaklj. 11.29—11.30, marec 12.30—12.41, zaklj. 12.34—12.35, Rž: dec. zaklj. 12.80; marec 13.64—13.80, zaklj. 13.76—13.80, Koruza: dec. 14.10—14.32, zaklj. 14.28—14.30.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sobota, 21. novembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče. — 17.00 Salonski kvintet. — 18.00 Viktor Pirnat: Zumberški uskoki. — 18.30 B. Hrovat: Knjiga ljudske izobrazbe. — 19.00 G. Orthaber: Angleščina. — 19.30 Prof. L. Namorš: Spoznavanje manufaktur. blaga. — 20.00 Koncert »Ljubljanskega šramel kvarteta: Sodelujejo gg. dr. Ivan Karlin (1. gosli), Božidar Grablacher (2. gosli), Vladimir Prinčič (harmonika), Viktor Dežela (kitarra). Pesmi po Joža Likovič. — 21.00 Salonski kvintet.

Drugi programi

Sobota, 21. novembra.

Belgrad: 11.05 Narodne melodije, 12.05 Opoldanski koncert, 18.00 Radio orkester, 20.00 Narodne pesmi, 20.30 Pester večer, 22.20 Narodne melodije, 22.50 Jazz. — Zagreb: 12.30 Plošče, 20.30 Prenos iz Belgrada. — Budapešt: 12.05 Koncert kvarteta, 18.00 Balajke, 20.30 Večerni koncert, 22.15 Radio orkester. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert, 19.45 Brucknerjev simfonični koncert, 20.40 »Carjevič, opereta. — Milan: 11.15 Pestra glasba, 21.00 Varieteti večer, 23.00 Plesna glasba. — Praga: 21.00 Večerni koncert, 22.20 Moravska Ostrava. — Rim: 21.00 »Madame Butterfly, opera. — Langenberg: 20.00 Večerni koncert. — Berlin: 20.30 Plesna glasba. — Katowice: 20.15 Plesna glasba, 23.00 Plesna glasba. — Barcelona: 13.00 Plošče — lahka glasba, 13.30 Radio sekstel, 19.35 Trti. 21.05 Radio orkester. — Stuttgart: 20.15 Zabavni koncert, 22.35 Plesna glasba. — London: 20.30 B. C. kvintet, 22.00 Komorna glasba. — Toulouse: 20.00 »Romeo in Julija, 21.30 Akordeon, 22.45 Jazz. — Trst: 12.30 Plošče, 13.00 Pestra glasba, 17.45 Lahka glasba, 21.00 Koncert vojaške godbe, 22.25 Lahka glasba.

Smrt med Slovenci v Ameriki

V Amerikah lihtih beremo:

V Clevelandu je umrl rojak Jotseph Zalar, star 45 let. Pokojni je bil doma iz fare sv. Vida pri Cerkljici na Notranjskem. V Ameriki se je nahajal okrog 30 let. S svojo družino se je naselil v Cleveland iz Pennsilvanije pred sedmimi leti. Zaluša ženo Rozalijo in tri sinove Franca, Jožeta in Antona, v Pennsilvaniji pa sestro Mary Elersiš in v stari domovini pa mater in sestro.

V clevelandski bolnišnici je umrl Gabriel Colariš, stanujoč na 18513 Champa Ave. Bolnišni je le tri dni na slepiču. Zaluša soprogo Stell, tri sinove in pet hčerk: Andreja, Mary, Rozo, Kato, Miko, Heleno, Tomaža in Ano, v Chicagi pa zaluša dve sestrin in dva brata.

V Krayn, Pa, je dne 10. oktobra zadela težka nesreča rojakinjo Antonijo Ušeničnik. Na železniškem tiru je pobirala premog. Prišel je tovorni vlak in jo povozil. V bolnišnici so ji še isti dan odrezali nogo in roko. Nahaja se v kritičnem stanju. Ze tri osebe so ji dale kri, ker je nesrečna žena močno krvavela.

Dne 26. oktobra je po šestmesečni bolezni umrl rojak Frank Polan, p. d. Kolaj iz Starega trga pri Ložu. Tu zaluša soprogo Johano, enega brata v Braziliji in brata Andreja v Detroit, Mich., sestro Mrs. Mary Gerbec in Johana Skrl v Barberton, O., Ana Brinovec v Clevelandu in Frances Vaseničnik v stari domovini. V Ameriko je prišel pred 32 leti ter je bil zaposlen od North American Trust Co, kot oskrbnik. Njegova žena je bila več let podpredsednica društva sv. Marije Magdalene.

Dne 31. oktobra zvečer je prodajal časopise, kot po navadi, 15letni Stefan Turk na St. Clair Ave. in 12. cesti. Ko je bil gotov, se je podal proti domu, in je spotoma skočil na trau, ki je peljal po St. Clair Ave. Blizu Addison Rd., nasproti S. N. Doma, pa je fant skočil na tla, in ker so bila tla mokra, mu je spodrsnilo, in je padel tako nesrečno, da je prišel pod kolesa, ki so mu zdrobila mlado telo. Rajnik zaluša mater in dve sestrin. — Dne 1. novembra je umrl rojak Jožef Sigmund, star 57 let, bivajoč na 1821 E. 47 th St. Rajnik je bolehal zadnjih šest mesecev. Doma je bil iz vasi Hoče. Zaluša ženo Ano in šest sinov ter dve hčerki. Naj v miru počivajo!

Slovenske župnije v Ameriki

V »Glasniku K. S. K. Jednote«, ki izhaja v Clevelandu, je krajše poročilo o slovenskem katoliškem življenju v Ameriki. To poročilo, posneto po koledarju »Ave Marija« za l. 1932, navaja:

Slovenskih župnij v Ameriki je sedaj 43, župnijskih ali farnih šol pa 17. Število slovenskih duhovnikov znaša 103, od katerih se nahajata dva v Kanadi. Med tem številom duhovnikov je tudi 16 frančiškanov in 8 benediktincev.

Jesenice

Glavna jeseniška ulica, to je Prešernova cesta, ima na pločniku ob deževju polno kotanj in mlak, tako da se je pešcu treba zelo previdno umikati, ako nima posebno dobrih čevljev. S par vozmi peka, kakršnega je na Jesenicah dovolj, bi bil ta nedostatek odpravljen. Vse drugo pa je na Savi, to je v ulici, ki je dobila lepo ime Industrijska ulica. Tam je pravo gnezdišče smeti, odpadkov in drugega. Tu že niso več mlake, pač pa majhna jezera, tako da morajo imeti hišni poselniki deske položene, ako hočejo v hiše. Tudi ondotni kanal je že dolgo časa zamašen, tako da se neenaga ne more odtekat. Hišni poselniki imenovane ulice prosijo gospoda župana, ako bi svojočasno izdano obljubo izpolnil ter tudi ta del jeseniškega mesta primerno uredil. Pripomnimo, da se je pred leti baš v tem koncu Jesenice širila nalezljiva bolezen. Ne pozabite, da je v Krekovem prosvetnem društvu v nedeljo, na god sv. Cecilije, koncert z izbranim spredom. Cecilijin koncert je poslal na Jesenice že tradicija in upati je, da ga bodo Jeseničani tudi letos v obilnem številu posetili.

Tržni dnevi so nekoliko odnehali. Seveda, glavni letošnji pridelek, to so jabolka, je v kletih spravljen in čaka na boljše ceno, ko bo zaloga v družinah jela primanjkovati. Vendar pa je še vedno živahno ob Prešernovi cesti, posebno ob sobotah.

Kranj

V prid brezposelnim. »Ljudski oder« bo v nedeljo 22. nov. popoldne ob 4. ponovil dobro uspešno Molierovo komedijo »Skopuh«. Prebitek od igre je namenjen pomoči bednih in brezposelnih, ki čedalje bolj trkajo na vrata usmiljenih src.

Smrt stare korenine. V visoki starosti 80 let je v ponedeljek ponoči umrl cerkvenik podružnične cerkve sv. Jerneja na Rupi Ivan Zupan vulgo Hariz. Svojo službo je opravljal vestno in z veseljem več kot 40 let. Bil je tudi mrliški oglednik. Ker je večkrat pomagal tudi v farni cerkvi v Kranju pri raznih procesijah, ga je poznala vsa kranjska fara. Pokopali so na Rupi večraj zjutraj. N. p. v m.!

Obtrnikom. Ker mnogi obtrniki zlasti po deželi še ne vedo za spremembo, ki je nastala pri tajništvu zadruge, sporočamo sledeče: Tajništvo zadruge rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju vodi od oktobra dalje podnačelnik zadruge Josip Šiška, Kranj, Glavni trg št. 116. Zadruga posluje vsak delavnik od 8—12, v ponedeljkih pa od 8 do 12 popoldne in od 2—5 popoldne.

Kočevje

Znižanje najemnin. Predlog banske uprave, naj bi stanodajalci znižali v teh resnih gospodarskih časih najemnine svojim strankam, ni našel v našem mestu nobenega odmeva. In vendar moramo tu javno pribiti, da so stanovanja sorazmerno v Kočevju mnogo dražja, kakor po drugih mestih. Ljubljana sama ima v razmerju s Kočevjem mnogo cenejša stanovanja, če izvajamo, da je Ljubljana prvi draginski razred, naše mesto pa drugi. Najemniki stanovanj so v našem mestu povečini uradniki in delavci. Obtrnik in trgovec si je znal tekot let postaviti svoje domače ognjišče, dočim ta dva sloja morata skoraj vse življenje biti navezana le na milost hišnih posestnikov. Cene stanovanjem so v našem mestu gibljejo od 300—1200 Din. V novih hišah ali kolikšnih boljših stavbah stane trisobno stanovanje povsod 1000 Din. Ta vsota je za mižerne razmere, v katerih živi danes naš uradnik uprav horendna. Ker gre za olajšanje bremen ravnno uradniških in delavskih sloja, bi bilo na mestu, da bi hišni poselniki popustili na najemninah vsaj 10—20%.

Zima je. V noči od torka na sredo je zapadel na Kočevskem sneg. Ni sicer prvi, kar nas je počastil s svojim obiskom že pred štirinajstimi dnevi, vendar je ta, novi sneg, znanilec zime, ki se je s tem tednom pričela. Vreme je zelo neugodno, temperatura je padla v zadnjih dneh za 8° Celzija.

Celje

Koncert mladinskega pevskega zbora se bo vršil v veliki dvorani Ljudskega doma v nedeljo popoldne ob pol 5 in ne, kakor je bilo prvotno javljeno, ob pol 4. Predprodaja vstopnic se vrši v knjigarni Gorčar in Leskovšek na Kralja Petra cesti. Z ozirom na dobrodelni namen koncertnih dohodkov se preplačila hvaležno sprejemajo.

Katastrska uprava v Celju razglašja, da se bo preselila iz poslopja okrajnega načelnstva v Prešernovi ulici v državno poslopje pošte v ponedeljek 23. t. m. Zaradi selitve se v ponedeljek 23. in v torek 24. t. m. stranke ne bodo sprejemale. Vhod v nove prostore katastrske uprave, ki se nahajajo v II. nadstropju poštnega poslopja, je s Cankarjeve ceste.

Popravek. V četrtek 12. t. m. se nam je vrnila zelo neželba pomota. Objaviti bi morali naznanilo smrti ge. Cvahte roj. Družovič. Pri telefonskem pogovoru se je pa ime alabo razumelo, tako da je nastalo Hvalste roj. Družovič. Toliko v pojasnilu čitateljem, ki so si to menda itak že sami popravili.

S kolom po glavi. V nedeljo ponoči, okrog polnoči, se je krojaški pomočnik Stanišlav Ribezil iz Dobrove pri Celju odpravil iz neke gostilne na Ostrožnem domov na potrebnih počitkih. Komaj je stopil iz veže preko vrat na cesto, ga je že neki fant, ki je bil preje tudi v gostilni, lopnil s kolom po glavi s tako silo, da se je takoj onesvestil. Poslasi se takoj po rešitvi voz. Med tem se je pa Ribezil zopet zopet zavedel ter je odločil rešitvi voz, ki se je nato vrnil. Večraj popoldne pa je bil rešitvi avto zopet pozvan, ker se je Ribezil poslalsalo stanje in je verjetno, da ne bo več dolgo živel. Dečko, ki ga je tako prijateljsko pobodal s kolom, se pa izgovarja, da ni hotel Ribezila udariti, temveč nekega drugega fanta, ki je bil tudi v gostilni, in da se je zmotil vsled teme.

Smrtua kosa. V sredo 18. t. m. je umrla na svojem stanovanju v Gosposki ulici 24 zasebnica Kač Barbara, pristojna v St. Peter v Sav. dolini, v visoki starosti 94 let. Pogreb pokojne se bo vršil v petek 20. t. m. ob 3 popoldne na mestno pokopališče. — Rajni blag spomin, preostali pa naše iskreno sožalje!

Murska Sobota

Levstikova proslava. V proslavo stoletnice Levstikovega rojstva se je vršila na tukanjski gimnaziji proslava. G. prof. Rauter je v izčrpnem govoru predstavil Levstika kot človeka in pisatelja. Govoru so sledile tri deklaracije. Proslava se je zaključila z nastopom pevskega zbora, ki je zapel dve mladinski pesmi: O političnih in Pašček laja.

Osebnost. V začetku tedna je nastopil službo tajnika okrajnega cestnega odbora g. Gombic Janez.

Smrtua kosa. V ponedeljek popoldne so pokopali 54 letno Potokni Julijano. Pokojnici je pred tremi meseci umrl mož. Od žalosti je tudi ona začela hirati in žalost jo je sedaj spravila v grob.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

(Začetek ob 20.)

Petek, 20. novembra: Zaprtio.

Sobota, 21. novembra: BREZ TRETJEGA. Red B.

Nedelja, 22. novembra ob 15: PRINCESKA IN PASTIRČEK. Izven. Znižane cene.

Ob 20: PRI BELEM KONJICKU. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 23. novembra: VEST. Red D.

OPERA

(Začetek ob 20.)

Petek, 20. novembra: SNEGUROČKA. Red C.

Sobota, 21. novembra: ZIDINJA. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 22. novembra ob 15: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Izven. Znižane cene.

Ob 20: KOSTANA. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 23. novembra: Zaprtio.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 20. novembra: Zaprtio.

Sobota, 21. novembra ob 20: PTICAR. Premijera.

Nedelja, 22. novembra ob 15: ZEMLJA SMEHLJA. — Ob 20: SLABA VEST.

Novi svetovni rekordi

Poročali smo že o napredku, katerega so dosegli Japonci tudi na sportnem polju. Tako v plavanju, kakor v lahki atletiki bodo imeli Japonci kaj kmalu prvo besedo. Ni čudno. Malo je na svetu narodov, ki bi imeli tako življensko energijo kakor ravno Japonci. V sportu bi Japonci lahko primerjali samo še s Finci. Za sportne uspehe pravijo, je treba imeti gotove predpogoje že prirojene. Plavalce, lahkoatlet, nogometaš i. t. d., vsi ti morajo imeti vsaj teoretično za svojo spornico panogo primerno vzraseno telo. O Japoncih pa pravijo, da nimajo nobenih predpogojev. Vsi so povečini majhni, slabotni ljudje, medtem ko je znano, da so vsi dobri plavalci, skakalci v višino, tekalci na kratke proge veliki, mišičasti ljudje. Kako to potem, da dosežejo take rezultate, in so danes ravno Japonci najresnejši konkurenti Amerikancem na prihodnji Olimpijadi v Los Angeles?

Omenili smo že življensko energijo naroda z daljnega Vzhoda. S to energijo so se Japonci v zadnjih 30 letih povzpeli med prve narode na svetu. Japonci so torej dokazali in ovrgli trditve, da je treba za sport gotove prirojene predpogoje. Vse se lahko doseže z voljo! Povedali smo to tudi radi tega, ker ravno naši sportniki za svoje neuspehe iščejo vzroke: češ nimamo predpogojev, nismo rasa za sport. To je seveda napačno, le energije za smoten in resen trening manjka našim fantom. Za tem grmom je skrit zajec in nikjer drugje.

Prošli teden so imeli v Tokiu državno prvenstvo v lahki atletiki. Dosegli so kar dva nova svetovna rekorda. Oba v skokih, kjer se vedno še posebno izkazuje, tako da danes v sportnem svetu huanujejo Japonsko domovino skakalcev. To upravičeno! Chnei Nambu je skočil v daljavo 7,38 metra, in potokel stari rekord, katerega je dosegel francoski šrnc S. Cator septembra 1928 s 7,93 metra. Toda to še ni bilo dovolj. Zmagovalec v Amsterdamu Olimpijadi, Mikio Oda je tudi v troskoku postavil nov svetovni rekord. Skočil je 15,58 metra. Dosedanji rekord je postavil na pariški Olimpijadi Avstralec Winter s 15,525 metra.

Zadnje prvenstvene tekme so pa pokazale, da imajo v deželi skakalcev tudi dobre tekalce. Vraj njih maratonski prvak Shiwaki je na tem tekmovalju pretekel 42,2 km v času 2:31.04 ure. Od ostalih rezultatov bi omenili še skok v višino s palico in metanje kopja. Nishida je skočil vršno 4 metre, medtem ko je Sumiyoshi vrzel kopje 61,08 metra. V drugih panogah ni bilo posebnih rezultatov. Vendar bodo Japonci na Olimpijadi s svojo energijo še marsikateri rezultat izboljšali. V skokih so pa zgora imenovani Amerikancem, ki bodo v Los Angeles odnesli najbrže vsa prva mesta, najresnejši nasprotniki. Tudi edini, ki bodo ogrožili primat Amerikancem. Torej borba za prestiž med Ameriko in Japonsko tudi v sportu.

Položaj slovenskega mlinarstva

V četrtek dopoldne se je vršila pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani anketa, pri kateri so sodelovali zastopniki naših mlinov. Razpravljali so predvsem o položaju, ki je nastal za naše mlince z uvedbo žitnega režima v notranjosti dne 4. septembra letos. Obsto slovenske mlinske idustrije, ki se je že prej borila s težkocami, je resno ogrožen. Konzum pšenične moke pri nas (posebno na bvisem Kranjskem) stalno narašča, ker ljudje vedno bolj prehajajo h konzumu koruze, ki je znatno cenejša. Svoječasno (zadnji dve leti) pa smo opažali prehod k vedno večjemu konzumu pšenice v naših krajih in najbrž podobno tudi drugod v državi. Sedaj se dogaja nasprotno. Poleg tega je postala konkurenca vojvodinskih mlinov izredno občutna. Nakupi naših mlinov za november so bili minimalni in bodo majhni gotovo tudi v decembru. Zaloga pa tudi niso velike in lahko rečemo, da živijo iz rok v usta. Zastopniki našega mlinarstva so izračunali, da bi morali vojvodinski mlini pri nakupu pšenice po 245 franko nakladalna postaja in ceni moke 3.20, kakor jo nudijo franko mlini, doplačevati pri vagonu najmanj 4300 Din, kar je za nemogoče. Zato zahtevajo naši mlini, da se kontrola nad poslovanjem mlinov v podonavski banovini poostri. Druga zahteva mlinov v okviru sedanjega žitnega režima pa je določitev cen za pšenično moko, ki naj se odrede v skladu z zakonom, ki določa cene pšenice. Sploh naj bi se za tako zvane pasivne kraje uvedle nižje cene za pšenično kakor za ostale pokrajine države.

Normalizacija stavbnega lesa in drugega gradbenega materiala. Gradbeno ministarstvo je v smislu čl. 36 gradbenega zakona zahtevalo od industrijskih organizacij podatke in predloge o predpisih norme za stavbni les. Obenem zahteva podatke tudi za normalizacijo materiala in drugih industrijskih proizvodov, ki se rabijo v gradbeni stroki.

Cenitev sladkorne produkcije. F. O. Licht računa, da bo v tekoči kampanji znašala produkcija sladkorja v naši državi 83.556 ton (1930—1931 102.693 ton), torej 18,6% manj.

Enotni format za opeko. Pri novosadski zbornici so te dni razpravljali o enotnem formatu za opeko, kakor ga želi vpeljati gradbeno ministarstvo v celi državi. Format bi bil 25x12,5x5,5 cm. Prihodnje leto naj bi se uporabljala samo taka opeka, dočim bi se sedanje oblike izdelovale le za popravila.

Vpis v trgovinski register: Bravford, tovarniško skladišče angleških in čeških tkanin Oskar Fischer, podružnica Ljubljana.

Moratorij. Zadnje mesece so nekatere evropske države izdale devizne naredbes, ki v svojem učinku enačijo prikritemu moratoriju za dolge inozemskim upnikom. Sedaj pa so začele od teh tajnih moratorijev prehajati na javne, pa ne samo v mednarodnem, tudi v notranjem prometu. Na Madjarskem n. pr. obetoja že tri mesece de facto popolna zapor izplačil inozemstvu, kar je n. pr. le deloma omilila zadnja pogodba o clearing-u nad Avetrijo in Madjarsko. Z nare

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi na devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iskoje

Mladenič

priden in pošten, vaje vseh del — išče službo hišnika ali kaj sličnega. M. M. Dobrunje p. Hrušica.

Službo dobe

Dekle

za kmetska dela, pridno in pošteno sprejemem takoj. Zaff, Maribor, Počrežje pod šolo.

Pouk

Čamernikova šolerska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Stanovanja

Stanovanje

solčno, komfortno, štiri ali trisobno oddam. Sp. hiška, nova vila, Beljaska ulica.

Opremljeno sobo

lepo, mirno oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.653.

Štedilniška soba

se takoj odda. Zaff, Počrežje pri Mariboru, Ob Dravi št. 1. pod šolo.

Sobo

blizu glavnega kolodvora, oddam starejšemu in poštenemu gospodu, ki bi se čutil domačega. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Majhna družina 49.«

Glasba

Dva harmonija

prilagodljiva za pevsko družbo, ceno napredaj — tudi na obroke. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Lira« št. 13.671.

Posestva

Vilo

novozidano, 20 let davka prosto, štiristanovanjsko, z vsem komfortom, se prodaja za 520.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.608.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupi Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6, II. nadst.

Kupimo

več vagonov lepih prvovrstnih

jabolk

kanada

Štajerska sadjarska zadruga v Mariboru

Frikcijsko prešo

močno, z 80 do 120 mm močno osjo in 350 mm razdaljo med stojalom — iščem. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Dobro ohranjena« št. 13.650.

Prodamo

Seno

zdravo in suho prodaja L. Nouschak, Bos. Dubica.

Namizno sadje

od 25 kg dalje se prodaja v garaži »Lojze«, na dvorišču palače »Grafika« do 21. t. m. od 2 do 5 popoldne.

Jabolka

plemenita, primissima 4, prima 3, sekunda 2, tertia 1 Din za kg razpošilja Postržin, Krško.

Puhasto perje

čisto, dohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Lovski pse

krasne živali prodaja Karl Strukelj, Rašica, p. Vel. Lašče.

Mizarske stroje

kompletne, prodam ali dam v najem. Ponudbo poslati na upravo »Slovenca« pod »Mizarski stroji« št. 13.672.

Opletene balone

30—35 l vsebine prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.659.

Razno

Miklavževe lasulje se spopojujejo. M. Podkrajšek, Sv. Petra c. 12.

Obrt

Lanene trapine

in druge krmila nudi najcenej. Veletrovinna štita in toke. A. VOLK, LJUBLJANA Recliva cesta 24.

Sveže in suhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte poslašila.

Namizna jabolka

prvovrstna, razpošiljam po namizni ceni. — Peter Setina, Radeče — Zidani most.

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki izbiri pri

KARL PRELOG LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

Plašče

za zdravnike, laborante, brivce itd., jopiče za natakarje, peke, mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana. Mestni trg 8.

Najboljši nakup za zimo

nogavic in rokavic, pletenin in puloverjev, robcev, kravat, srajc, čipk in vezenin, volne, D. M. C. prejice, torbic, aktovk, dežnikov, potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike

Na malo samo pri

Jos. Petelinc, Ljubljana za vodo

Vreče

Kdor rabi vreče kupi jih najceneje pri tvrdki:

Mirko Mlakar Ljubljana - Stolskova ulica št. 11

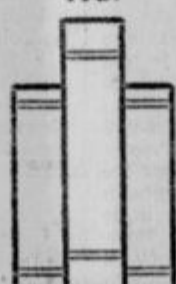
Telef. št. 2947.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon) lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije: — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne

Telefonska številka 3030.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Popolnoma varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodneje.

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palata, nadpolovica delnic hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Kredi i v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižb na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Pogrebni zavod I. Gajšek.

Potrtega srca naznanjamo žalostno vest, da je Vsemogočni poklical k sebi, v 75. letu starosti, previdnega s svetimi zakramenti za umirajočce, našega preljubega očeta, brata, tasta, starega očeta, gospoda

Franca Jesiha

zasebnika-užitkarja

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 20. nov. ob pol 3 iz hiše žalosti Zaloška c. 59 (Moste), k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Moste, dne 18. novembra 1931.

Frančiška poroč. Habjan, Marija, Ana poroč. Dimnik, hčere. Andrej Habjan in Ivan Dimnik, zeta — in ostali sorodniki.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani sin, brat in svak, gospod

Hubert Rant

višji vojni svečenik v pok.

po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 62. letu starosti, danes ob pol 20 izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb dragega se bo vršil v petek, dne 20. novembra 1931 ob pol 4 popoldne, izpred mrtvašnice Stara pot št. 2, na pokopališču k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v cerkvi Marijinega Oznanenja v Ljubljani.

Priporočamo ga v blag spomin.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1931.

Terezija Rant, mati. — Celesta Franchetti roj. Rant, sestra. Magda Rant roj. Franchetti, svakinja. Engelbert Franchetti, svak.

Brez posebnega obvestila.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

In začeli so se previdno in polagoma pomikati v smer, ki jim jo je naznačil, in so neovirano prišli do Natise in se ustavili. Konjeniki so se razvrstili v velik krog, da bi stražili in javili, če bi se blizal kod sovražnik. Pešci so odložili nepotrebno orožje in ko so se spočili, čakali povelja, kaj naj začne. Posamezniki so se gnetli ob vozovih, katere so vozataji zapeljali na določen prostor med ruševine galskega selišča. Govorili so z ženami in dečci, izprašujoč jih o zdravju, vožnji in še tisoč drugih malenkostih.

Tresviri in avgur so si ogledali lego kraja in ugotovili točko, ki naj bi bila središče naselbine.

»Groma!« so zaklicali vsi ob enem Publius Scipio Nasica, Caius Flaminius in Lucius Manlius Acidinus.

In prišli so vojaki z lopatami in začeli kopati široko in globoko jamo — gromo ob točki, ki so jo označili tresviri. Ko je bila jama izkopana, so dali tresviri novo znamenje. Naseljenci so se gnetli in previrali. Vsak je hotel priti prvi do grome, v katero so nosili in vsipali prst, ki so jo prinesli vsak iz svojega kraja, in še so suli vanjo od vseh plodov, ki vspevajo v Laciji, Sabinščini in v Oskih, odkoder so po večini prišli.

»Zasujte gromo!« so veleli tresviri, ko ni bilo nikogar več, ki bi čakal, da položi v tujo zemljo kal blagoslova, prinešenega od doma na daljnem jugu.

Tuja zemlja, ilirska zemlja je pokrila italško prst in njene plodove, in ko je bila jama zasuta, so posta-

vili na njej žrtvenik rimskim bogovom. Avgur je pristopil k žrtveniku in na njem žrtvoval od vsega, kar so prinesli s seboj. Ko je opravil žrtev, je polil še tla ob žrtveniku okoli in okoli z vinom in je potem gledal proti nebu in čakal znamenja, ki bi ga raztočevali. Dolgo ni bilo od nikoder nič, ne izpod neba, ki se je sinje bočilo nad njimi, ne iz pokrajine in ne od morja, ki so ga videli v dalji, lesketajoče se v jutranjem solncu. Množico je skrbelo, češ, bogovi niso naklonjeni naselbini, ki naj bi vzrastla ob gromi.

Nenadoma je avgur, ki je bil sam nestrpen in že skoraj domil, da bi se mu avspicije posrečile, veselo dvignil roke in pretrgal napeto pričakovanje. Glasno je zaklical:

»Aquila!«

»Aquila?« je odmevalo med množico, ko da ne verjame.

In pokazal je pod nebo in so videli leteti od desne strani — mogočnega orla.

Dobro znamenje vam je dano. Ptič samega Jupitera je in je znamenje, ki daje naselbini poročstvo moči in slave. Po njem, ki ga je s svoje roke poslal Jupiter v tej svetli uri, bodi naselbina sedaj in vse čase — Aquileia!

Slovesno je govoril avgur in slovesen je bil njegov obraz, ko je utihnil in pogledal po množici.

»Aquileia, Aquileia!« so sprejeli tresviri in naseljenci veseli ponosno ime in gledali orla, ki je nekaj časa krožil visoko nad njimi, potem se pa zaokrenil, kakor bi ga motili njihovi klici, in odletel proti goram v svoje domovje, ki se je za zelenimi holmi belo dvigalo pod nebo in je bilo vsem, ko da gledajo v pravi pravilni svet...

Z upanjem v lepo prihodnost so se lotili nadalj-

njega dela. Pripravili so plug in vpregli vanj na desno vola, na levo kravo in so v velikem četverkotu okoli žrtvenika izorali brazdo, ki naj bi zaznamovala mejo tabora in mesta. Tam, kjer so imela biti vrata, so plug privzdignili, tako da je bila brazda na štirih krajih pretrgana. In so še s severnih »vrat« zaorali brazdo do južnih in od vzhodnih do zapadnih in tako določili glavni ulici, ki sta se križali pri žrtveniku, kjer je bil večji prazen prostor. Prvo ulico so imenovali cardo maximus ali via principalis, drugo decumanus maximus ali via praetoria.

Ko je bil obris taborišča in jedra naselbine gotov, so se lotili vsi dela; še žene in otroci so pomagali. Kopali so ob brazdi globok jarek, izkopano zemljo uravnavali v nasip, v notranjosti pa so postavljali začasne šotore v skupinah, kakor so morale biti razvrščene v legiji posamezne kohorte in turme. Za žrtvenikom na »pretorijski ulici« je stal poveljniški šotor, praetorium, za njim je tekla vzporedno z »glavno ulico« via quintana, ob kateri je bil kvesterjev — blagajničarjev šotor tik pred vrati, nazvanimi porta decumana.

Tako so uredili začasno taborišče in so počivali pred pretorijem, ko je stopil Ennius, ki je ves čas motril delo in užival lepoto pokrajine, v kateri se je mogel diviti prebujajoči se pomladi in poslavljajoči se zimi, na tribunal, govorniški oder, ki so ga bili postavili tik pred pretorijem, in je začel govoriti tako vzhičeno, da so vsi obmolknili in ga strmeč in obdučujoč poslušali.

»Aquileiensis sumus, qui fuimus ante Romanos...«

1 Akvilejci smo, ki bili poprej smo Rimljani.